

KURIR

NOVO MESTO

Št. 5 Leto II

15. maja 1973

časopis kolektiva industrije motornih vozil

»Katrca«: nov proizvodni program osebnih vozil

V današnji številki berite: o novem proizvodnem programu v proizvodnji osebnih avtomobilov in o predlogu nove organizacije podjetja na podlagi določil ustavnih dopolnil, ki ga zdaj dajemo v javno razpravo

Avtomobilaska industrija do leta 2000

Če bi zasledovali ekonomsko izkoriščenost vloženega kapitala v gospodarstvu tako v preteklih letih kot danes, bi lahko zlahka ugotovili:

a) počasno rast gospodarstva – počasnejša rast vlaganja brez bistvenega povečanja dobička.

b) kljub poprečnemu povečanju proizvodnje je ostal po-

rast dejanske porabe procentualno enak.

Takšni trendi veljajo v skoraj celotni svetovni avtomobilski industriji, vendar pa lahko določene stvari tudi posplošimo za jugoslovansko avtomobilsko industrijo. Potrebno pa je predhodno vsa dejstva še pogledati s tehniškega vidika raz-

voja vozil. Posebno v zadnjih 3 letih lahko ugotovimo velika vlaganja kapitala v razvoj povečanja števila proizvodov, povpraševanje pa raste počasneje ali pa celo stagnira.

Dejstvo, da je danes v Jugoslaviji že več kot 5 proizvajalcev osebnih vozil, bi moralo vplivati na ponudbo in povpraševanje. Vendar nestalnost ekonomskih predpisov ne zagotavlja proizvodnje, posebno pa še prodaje takšnih osebnih avtomobilov, ki bi zadovoljevali splošno povpraševanje. Ni nova ugotovitev, da danes v Jugoslaviji bolje gospodari tisti, ki proizvajajo manjše serije in si stalno zagotavlja proizvodnjo s povpraševanjem, kot tisti, ki proizvajajo na čisto ponudbo. Gospodarski razvoj tehnologije v razviti avtomobilski industriji zahteva čedalje pogostnejše združevanje. Predvidevanja, da bo v letu 1999 v Evropi le 3-5 velikih proizvajalcev, niso nova. Do takrat bodo sredstva za razvoj naraščala več kot 8%, dejansko pa ugotovimo, da je danes stopnja akumulacije le še 5-7%. Od tod nujnost grupiranja.

Če pogledamo še tehniški razvoj, nam trendi kažejo, da bo že v letu 1985 proizvodnja vozil narasla na 20.000.000 v Evropi. Pravni predpisi, ki naj bi pa čedalje bolj izboljševali življenjske pogoje človeštva, se bodo zaostrevali. Generalne omejitve hitrosti bodo zmanjšale proizvodnjo vozil, ki uporabljajo človeku nevarna goriva. Že ta mesec bo japonska družba MAZDA poslala na tržišče vozilo RX-4, ki že ustreza obratovalnim predpisom za leto 1975. Tudi razvoj dizel motorja je v osnovi pri-

pravljen tako, da ne bo več glavni usmrtilec ozračja. To pa pogojuje proizvodnjo v letu 2000, ko bo več kot 60% vseh vozil opremljeno z dizel motorjem.

Za Jugoslavijo, kot deželo v hitrem gospodarskem razvoju, tudi lahko primerjamo nekatere podatke. Predvidevanja, da bomo do leta 2000 proizvedli do 600.000 vozil letno, niso nova. Vlaganja v infrastrukturo bodo izboljšala tehniko prometa, s tem pa bo narasel tudi skupni delež, vsebovan z razvojem IMV. Potreba po gospodarskih vozilih bo še naraščala, proizvodnja osebnih vozil pa bo do leta 1985 že tako znašala več kot 80% celotne proizvodnje. Stabiliziranje gospodarstva, povečanje kupne moči – to je povečanje povpraševanja, ki naj bi se že v prihodnjem letu povečalo za 10-15%, kaže nadaljnjo razvojno perspektivo IMV.

JOŽE ROZMAN

Maj - mesec mladosti

25. maj z navdušenjem proslavlja vsa mladina Jugoslavije. To je dan mladosti in hkrati rojstni dan ljubljanskega maršala Tita, ki praznuje letos 81. rojstni dan. Tudi mladina našega podjetja mu je čestitala za njegov praznik:

Štafeta palica, ki smo jo mladi iz IMV poslali tovarišu Titu

Dragi tovariš Tito!

Mladinke in mladinci Industrije motornih vozil iz Novega mesta Ti ob Tvojem življenjskem prazniku – 81. rojstnem dnevu, iskreno čestitamo!

Korak za korakom, iz leta v leto spremljamo Tvojo življenjsko pot. Ponosni smo nate, spoštujemo Te in Te imamo radi. Veliko nas je in vsi smo Ti vdani; Tvoj praznik proslavljamo z veliko manifestacijo, ker hoče-

mo dokazati, da je Tvoj dan najlepši v letu.

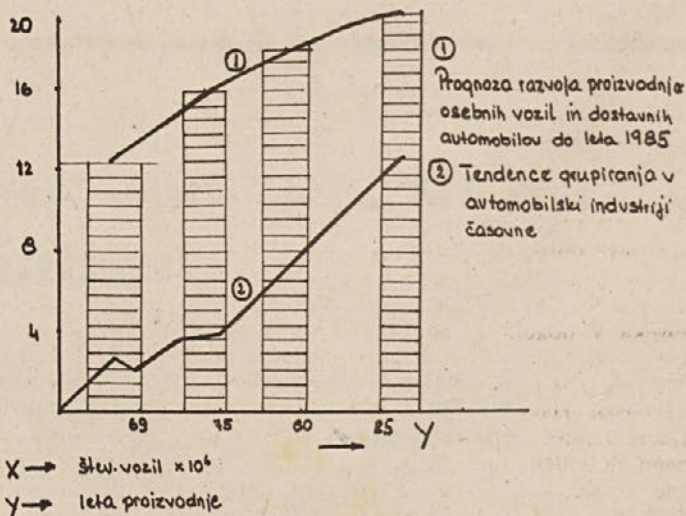
Ostani še dolgo med nami in sprejmi naše želje, ki Ti jih pošiljamo preko tisočih rok naših vrstnikov!

Z enakimi željami se čestitki pridružujemo tudi vsi ostali člani našega kolektiva!

Novo mesto, 5. 5. 1973
Mladinski aktiv IMV
Sekretar: Zvone Rožanc Predsednica: Vida Kerin

IMV – KURIR izdaja delovna skupnost Industrije motornih vozil Novo mesto – Izhaja vsak mesec v 4200 izvodih – Uredništvo in uprava: Novo mesto, Zagrebška cesta 18/20 – Ureja uredniški odbor – Odgovorni urednik Jože Splichal – Stavek, filmi in prelom ČZP DOLENJSKI LIST – Tisk: Tiskarna LJUDSKA PRAVIČA Ljubljana

Predlog nove organizacije podjetja na podlagi določil ustavnih dopolnil v javni razpravi

Organizacija temeljnih organizacij združenega dela v našem podjetju.

Začenjamo javno razpravo o pomembnem vprašanju: — Oblikovanje temeljnih organizacij združenega dela zahteva novo obliko organiziranosti podjetja.

Oblikujemo novo organizacijo podjetja, ki sloni na določilih ustavnih dopolnil in prinaša nove oblike neposrednega samoupravljanja. Družbeno-ekonomski položaj delovnega človeka v pogojih samoupravljanja zagotavlja delavcem neodtujljivo pravico, da na podlagi svojega dela v temeljni organizaciji združenega dela pridobivajo dohodek, upravljajo zadeve in sredstva družbene produkcije ter odločajo o dohodku v različnih oblikah

združenega dela in združevanja sredstev. Dohodek pripada temeljni organizaciji združenega dela in je materialna podlaga delavčeve pravice, da odloča o svojih pogojih dela, o delitvi dohodka ter pridobiva osebni dohodek v skladu z načelom delitve po delu.

Že dalj časa napovedujemo javno razpravo o organizaciji temeljnih organizacij združenega dela v našem podjetju. V glasilu Kurir smo v nekaj številkah objavili gradiva, ki razjasnjujejo pojme temeljne organizacije združenega dela, povedali, kako se TOZD ustanovi, katere pogoje je potrebno izpolnjevati, da se ustanovi TOZD ter nakazali pobudo, koliko TOZD bi organizirali v naši delovni organizaciji.

Pripravljeno gradivo, ki služi

za javno razpravo, ne daje nikakršnih dokončnih stališč, temveč ga je potrebno razumeti le kot konkreten začetek procesa uveljavljanja ustavnih dopolnil. Končne rešitve bodo odvisne od mnogih dogovorov in sprejetega besedila samoupravnega sporazuma, ki ga bodo sklepale TOZD. Zato je treba pri tem poudariti, da je podano gradivo za javno razpravo le izhodišče za nadaljnje razmišljanje o uresničitvi ustavnih načel o novih samoupravnih ekonomskih in organizacijskih temeljih, ki naj bi omogočili vsem zaposlenim v IMV pravilno spoznanje poglobljenih oblik samoupravnih odnosov.

Sistem oblikovanja TOZD sloni na povezovanju tistih, ki ustvarjajo dohodek in imajo

pravico odločanja o njegovi delitvi. Rezultati dela, kakor tudi osnovne samoupravne pravice, pripadajo temeljnim organizacijam združenega dela.

S tem postanejo interesi podjetja interesi TOZD IMV.

Proces uveljavljanja ustavnih dopolnil je bil v našem podjetju do sedaj omejen na družbenopolitične organizacije in strokovne službe. Gradivo za javno razpravo, ki ga danes objavljamo kot pobudo za organizacijo TOZD v IMV, je bil pred tem temeljito proučen na komisiji za ustavna dopolnila in na poslovnem odboru.

Vabimo člane kolektiva, da se aktivno vključijo v javno razpravo in s svojimi konstruktivnimi pripombami prispevajo k uspešni uveljavitvi delavskih ustavnih dopolnil.

pogoji za ustanavljanje TOZD

– TOZD mora predstavljati delovno celoto z zakroženim tehnično-tehnološkim postopkom proizvodnje ter ostalih dejavnosti IMV;

– rezultat skupnega dela delavcev TOZD mora biti merljiv kot vrednost na tržišču, ali znotraj delovne organizacije kot promet med TOZD;

– uspehi dela morajo biti posebej vpisani predvsem kot ustvarjeni dohodek;

– delavci dela podjetja, ki bi naj dobil položaj TOZD, morajo izraziti svojo voljo oziroma se odločiti, da se naj določen del podjetja ustanovi kot TOZD;

– tak del podjetja mora biti proizvodno, ekonomsko ter organizacijsko in kadrovske sposoben prevzeti in izvrševati vse obve-

znosti znotraj delovne organizacije IMV, in to do drugih TOZD ter do družbene skupnosti.

– TOZD mora nadalje prevzemati posredno in neposredno poslovno tveganje ter odgovornost za dosežene rezultate poslovanja;

– oblikovanje določenega dela podjetja kot TOZD ne sme povzročati trajnih negativnih posledic v delu drugih TOZD ter IMV kot celote.

Stopnje odgovornosti posamezne TOZD bodo morale biti podrobneje določene s samoupravnim sporazumom med TOZD znotraj posameznih skupnosti TOZD ali v samoupravnem sporazumu, ki določa razmerja in položajna vprašanja med TOZD in podjetjem.

Le delavci v delih podjetja, ki izpolnjujejo določene pogoje, imajo sami osnovno pravico, da neposredno izrazijo svojo odločitev o ustanovitvi TOZD. Pri pripravi predloga o ustanavljanju TOZD smo izhajali iz splošnih določil, ki jih navajajo

ustavna dopolnila, ter iz do sedaj dosežene stopnje razvoja organizacijskih in samoupravnih oblik v našem podjetju. Posamezni deli podjetja, ki bi naj bodo imele položaj TOZD, morajo izpolnjevati predvsem naslednje pogoje:

Ob ustanovitvi TOZD se bomo soočili z zapletenimi vprašanji, zato moramo biti aktivni v razpravi!

pristojnosti delavcev odločanja TOZD

Delavci v delih podjetja, ki bodo ustanovljeni kot TOZD, bodo v bodoče:

– sprejemali določila samoupravnega sporazuma o združevanju TOZD v širše

delovne skupnosti, ter o razmerjih med njimi,

– odločali o položajnih vprašanjih, oblikovanju skupnosti TOZD itd.,

– odločali o tem, katere

pravice in dolžnosti bodo opravljali skupni organi upravljanja v skupnosti TOZD ali na drugih ravneh združene celote,

– odločali s sprejetjem samoupravnega sporazuma o obsegu pravic in dolžnosti TOZD do tretjih oseb,

– sprejemali splošne normative akte, ki bodo veljali le za TOZD ali za skupnost TOZD,

– odločali o notranji organizaciji TOZD ob upoštevanju skupnih interesov združenih TOZD ter organizacije združenega dela (podjetja),

– sprejemali načrte dela (kratkoročne in dolgoročne) ter se odločali o vlaganju lastnih sredstev za te namene,

– sprejemali merila za delitev dohodka in osebnih dohodkov v okviru samoupravnega sporazuma, h kateremu je pristopila posamezna TOZD ali skupnost TOZD,

– odločali o združevanju ostanka dohodka TOZD za lastne investicije, o združe-

vanju sredstev na ravni skupnosti TOZD ali na ravni podjetja,

– odločali o porabi sredstev sklada skupne porabe ter o osnovah in merilih za delitev teh sredstev na ravni združenih TOZD (financiranje stanovanjske izgradnje, kreditiranje delavcev za individualne gradnje itd.),

– odločali o nabavi, prodaji, odpisu in izločitvi osnovnih sredstev,

– obravnavali in sprejemali osnove in merila za delitev dohodka, doseženega z občasnimi in zaključnimi računi skupnosti TOZD ali v posamezni TOZD, če ta ni vključena v skupnost TOZD,

– odločali o vrsti vprašanj, ki jih bodo prenesli v izvajanje neposrednim organom na ravni skupnosti TOZD ali podjetja kot celote,

– volili člane organov upravljanja, kolektivne ali izvršilne organe TOZD ter člane organov upravljanja skupnosti TOZD in delovne organizacije.

vsebina samoupravnega sporazuma o združevanju ter o ureditvi medsebojnih razmerij

Iz navedenih pristojnosti odločanja delavcev v TOZD izhaja, da bodo morala biti mnoga vprašanja, ki obravnavajo stopnjo odgovornosti za nastale obveznosti, pravni položaj, vrste in oblike upravljanja itd., podrobneje določena s posebnim samoupravnim sporazumom.

Najvišji pravni akt je do sedaj sprejemal najvišji samoupravni organ podjetja, to je delavski svet. Po novih ustavnih določilih pa TOZD same urejajo vsa vprašanja o medsebojnih razmerjih ter je po določilih ustave to njihova prvenstvena pravica. V bodoče torej statut ne bo več najpomembnejši normativni akt; notranji odnosi bodo temeljili na medsebojnih samoupravnih dogovorih oziroma sporazumih, ki bodo usklajevali delovanje in interese posameznih delov podjetja v zaokroženo celoto.

Interesi znotraj TOZD bodo morali biti usklajeni z interesi skupnosti TOZD ali podjetja kot celote. Bistvena akcija pri ustanavljanju oziroma ustanovitvi TOZD so torej določila samoupravnega sporazuma, ne pa več statut podjetja. Zato bo potrebno posvetiti vso pozornost pripravi besedila samoupravnih sporazumov. Člani TOZD bodo tudi sprejemali normativne akte, ki bodo veljali le za posamezno TOZD ali za vse TOZD, združene v skupnosti TOZD. TOZD ali (za vse TOZD) njena skupnost bo morala imeti poleg samoupravnega sporazuma še statut, ki bo podrobno določal, kakšne organe upravljanja bo imela posamezna TOZD ter katere pravice in dolžnosti bodo delavci TOZD s sprejetjem statuta zapali svojim organom. Pristojnosti posameznih organov upravljanja TOZD bodo morale biti delno določene s samoupravnim sporazumom, podrobno pa s statutom TOZD ali skupnosti TOZD.

Samoupravni sporazum bo nadalje moral opredeliti tudi

pravni položaj posameznih delov podjetja, ki bodo ustanovljeni kot TOZD. Ta določila morajo biti navedena v samoupravnem sporazumu, poleg tega pa bo potrebno vsa pooblastila in odgovornosti v pravnem prometu vpisati tudi v sodni register. Čeprav so TOZD že po svoji osnovi pravne osebe, ni potrebno, da mora vsaka TOZD samostojno nastopati v pravnem prometu s tretjimi osebami: te pravice lahko TOZD prenese v izvajanje na TOZD skupnih služb, ki nastopa v prometu s tretjimi osebami. Take funkcije bodo TOZD zaradi racionalnosti, ekonomičnosti in enotnosti poslovanja lahko prenesle v izvajanje na raven skupnosti TOZD ali na delovno organizacijo.

Pri oblikovanju TOZD je treba rešiti tudi problem delitve dosežanega premoženja podjetja. Podrobnosti delitve sredstev na posamezne TOZD morajo biti opredeljene v samoupravnem sporazumu. Na TOZD bo potrebno prenesti naslednja sredstva:

- delovna sredstva in inventar, ki so bila nabavljena in se uporabljajo v delovnem procesu dela podjetja - bodočem TOZD;

- del obratnih sredstev po stanju, ki ga izkazuje knjigovodstvo;

- sorazmerni del amortizacijskih sredstev;

- del sredstev skupne porabe oziroma del denarne vrednosti in to v sorazmerju z delom dohodka, ki ga ustvarja TOZD;

- del obveznosti podjetja do banke in drugih upnikov;

- prenos ostalih sredstev podjetja na posamezne TOZD.

Stvaren dogovor o bodoči organizaciji delovnega procesa, o usklajevanju delovnih načrtov in razvojnih programov, o novi vsebini in oblikah upravljanja oziroma odločanja o medsebojnih razmerjih in o delitvi doseženih rezultatov dela

bi naj posamezne skupine delavcev oziroma delavci organizacijskih enot oblikovali v besedilu samoupravnega sporazuma o združevanju v TOZD pred ustanovitvijo. Šele po sprejetju samoupravnega spo-

razuma bo možno izdelati predlog besedila statuta TOZD, ki bo podrobneje določal organe upravljanja TOZD ter način njihovega oblikovanja, pristojnosti teh organov ter ostala določila o notranji organizaciji.

temeljne organizacije združenega dela v industriji motornih vozil

V predhodnem besedilu tega sestavka smo dokaj podrobno opisali bistvene prvine TOZD, kot jih navajajo dopolnila ustave, do sedaj znani zakonski predpisi ter ostala literatura TOZD v nobenem primeru ne moremo enačiti z vsebino in z doseženo stopnjo upravljanja v delovnih enotah našega podjetja. Ne bi ponavljali bistvenih razlik, vsekakor pa so te razlike izredno pomembne ter bodo lahko dejansko uveljavljene šele v daljšem časovnem obdobju ob vsestranskem prizadevanju vseh političnih in ostalih dejavnikov v podjetju.

V procesu oblikovanja TOZD bo potrebno:

- na podlagi obravnavanja analize o pogojih za organiziranje temeljne organizacije sprejeti sklep o organiziranju TOZD;

- izdelati ter osvojiti besedilo samoupravnega sporazuma o združevanju;

- izdelati statut TOZD ali skupnosti TOZD;

- prilagoditi normativne akte, ki bodo veljali za posamezno TOZD ali za skupnosti TOZD;

- spremeniti metodologijo planiranja in knjigovodsko evidenco o ugotavljanju in delitvi dohodka in celotnega dohodka;

- prilagoditi način kalkulacije cene do ravni prodajnih cen (tržnih ali notranjih) za proizvode, polizdelke ter storitve;

- določiti pravni status posamezne TOZD;

- opraviti delitev vseh sredstev podjetja na posamezne TOZD itd.

UVAJANJE TOZD JE TREBA POJMOVATI KOT POMEMBNO EKONOMSKO-SOCIALNO IN IDEJNO-POLITIČNO AKCIJO, NE PA ZGOLJ KOT FORMALNO PRAVNO IN ORGANIZACIJSKO VPRAŠANJE. OSNOVNI NAMEN JE PREDVSEM NEPOSREDNO UVESTI ŠIROKI KROG PROIZVAJALCEV V

POTEK ODLOČANJA TER TAKO BISTVENO SPREMNITI DRUŽBENO-EKONOMSKA RAZMERA V PODJETJU OZIROMA V NJEGOVIH DELIH. NADALJE POMENI DOSLEDNA UVEDBA USTAVNIH NAČEL SPREMEMBO ODNOSOV DELAVCEV DO DRUŽBENE LASTNINE, O KATERI BI NAJ V BODOČE RESNIČNO ODLOČALI NEPOSREDNI PROIZVAJALCI.

Odločanje o družbeni lastni ni je neodtujljiva pravica delavcev v temeljni organizaciji združenega dela.

Delitev sredstev na posamezne TOZD ne pomeni razdrobitve podjetja na posamezne samostojne dele, ampak je treba ta proces pojmovati kot približevanje proizvodnih sredstev ter sredstev doseženega dohodka delavcem TOZD ter na ta način delavcem v združenem delu omogočiti, da odločajo o vseh zadevah družbene reprodukcije.

Pri postopku za oblikovanje TOZD v IMV moramo izhajati iz do sedaj dosežene organizacijske ravni ter dosežene stopnje upravljanja. Nadalje je v pripravah za ustanavljanje TOZD treba upoštevati obsto-

ječe tehnološke procese ter dosedanji način določanja poslovne politike.

KOLIKO TEMELJNIH ORGANIZACIJ ZDRUŽENEGA DELA?

Prizadevanja za uresničevanje ustavnih dopolnil so v tem, da v podjetju ustvarimo stvarne pogoje in organizme gospodarsko učinkovitega samoupravljanja, kjer bodo delavci lahko uveljavljali svojo družbeno-gospodarsko vlogo in odgovornost. Zato naj postanejo temeljne organizacije združenega dela (TOZD) v sestavi IMV ti isti organizacijski deli podjetja, ki predstavljajo po določenih kriterijih dovolj zaokroženo družbeno-gospodarsko enoto podjetja, in v katerih bodo delavci lahko uresničevali temelj svojega samoupravnega položaja, to je ustvarjali in formirali dohodek ter ga delili po rezultatih dela. V takih pogojih proces formiranja in delitve dohodka v bodoče ne bo potekal na širši integracijski ravni združenega dela, temveč na ravneh, kjer je realno in optimalno mogoče razvijati in za-

ostriti smisel ter odgovornost delavcev za neposredno gospodarjenje in njihov materialni položaj.

Sedanja organizacija podjetja ne spodbuja dovolj delovnih enot in posebnih delavcev za boljše gospodarjenje. Vedno več primerov dokazuje, da je zato potrebna ustvaritev takšnih pogojev in organizmov gospodarske učinkovitosti samoupravljanja, v katerih bodo delavci v večji meri kot doslej gospodarsko presojali in sprejemali ukrepe za zniževanje stroškov, za povečanje tehnološke in delovne discipline, za izboljšanje kvalitete dela, za zaostrovanje in sankcioniranje osebne odgovornosti delavcev ipd., skratka za boljši poslovni uspeh.

Z odpiranjem novih možnosti za neposredno udeležbo delavcev v procesu ustvarjanja in delitve dohodka v temeljnih organizacijah združenega dela ne zasledujemo le nekih samoupravnopolitičnih, temveč družbeno-gospodarske cilje. Ustvarjanje in ugotavljanje dohodka ter odločanje o delitvi na ravni temeljnih organizacij združenega dela, ki bodo omogočale neposredno udeležbo delavcev v tem procesu, je v bodočem razvoju samoupravnega sistema glavni velelnik hitrejšega gospodarskega napredka. Zato je po tem predlogu temeljna organizacija združenega dela takšna družbeno-gospodarska kategorija, preko katere se odpirajo široke možnosti za neposredno uveljavljanje spodbud in odgovornosti delavcev v njej: proizvodnih delavcev in delavcev tehnologov, konstrukterjev, ekonomistov, organizatorjev, kontrolerjev, delovodij in drugih proizvajalcev. V temeljnih organizacijah združenega dela si lahko kot enakopravni upravljavci prizadevajo za dvig produktivnosti svojega in skupnega dela. Prav tako lahko vplivajo na rast osebnega in družbenega standarda delavcev, se dogovarjajo o smotrnosti bodočih vlaganj iz ustvarjenega dohodka ipd.

Ustavno dopolnilo je torej mogoče uspešno uresničiti samo tam, kjer so za to ustvarjeni vsi pogoji tehnološke, samoupravne in ekonomske celote. Poleg navedenega pa moramo v našem podjetju upoštevati tudi prisoten teritorialni princip, saj imamo poleg obratov v Novem mestu v petih občinah svoje dislocirane enote.

Hitra rast podjetja v zadnjih letih nam ni omogočala skladnega razvoja proizvodnih sil na nivoju podjetja. Rast je bila pogojena s pripojitvami manjših podjetij lesne stroke, ki so postopoma prevzemala naš program in se vključevala v proizvodnjo, kolikor so to omogočale njihove zmogljivosti. S pripojitvami so močno rastle kapacitete, še močnejše pa je rastla proizvodnja, ki je v zadnjih letih dosegla v takšnih pogojih optimalno raven.

Ustavna dopolnila so takorekoč sovpadala z našo potrebo po reorganizaciji podjetja. Lotili smo se izdelave nove tehnološke delitve dela in sicer takšne, ki bo omogočala določeno zaokroženo in celovitost v posameznih enotah. Uresničitev sklepa centralnega delavskega sveta s 4. seje dne 10. 3. 1972 je torej pomenila prvi korak k uspešni realizaciji XXI. in XXII. ustavnega dopolnila, saj se je z izvršeno reorganizacijo omogočilo posameznim delom podjetja, predvsem pa dislociranim enotam, pridobiti pogoje, da postanejo TOZD.

Iz dosedanjih razprav v podjetju in opravljenih analiz bi lahko sprožili pobudo za ustanovitev naslednjih TOZD v IMV.

1. IMV TOZD TOVARNA AVTOMOBILOV NOVO MESTO

- proizvodnja avtomobilov in prikolic
- tehnično pripravljalni sektor

- sektor za invest. in tekoče vzdrževanje

- nabavni sektor
- OTK

2. IMV TOZD RAZVOJNE SLUŽBE

- razvojni sektor
- sektor razvojne tehnologije

- razvojni sektor kemijske tehnologije

- sektor za investicijsko izgradnjo

3. IMV TOZD KOMERCIJALNE SLUŽBE

- prodajni sektor
- zunanje trgovinski sektor
- zastopniški sektor

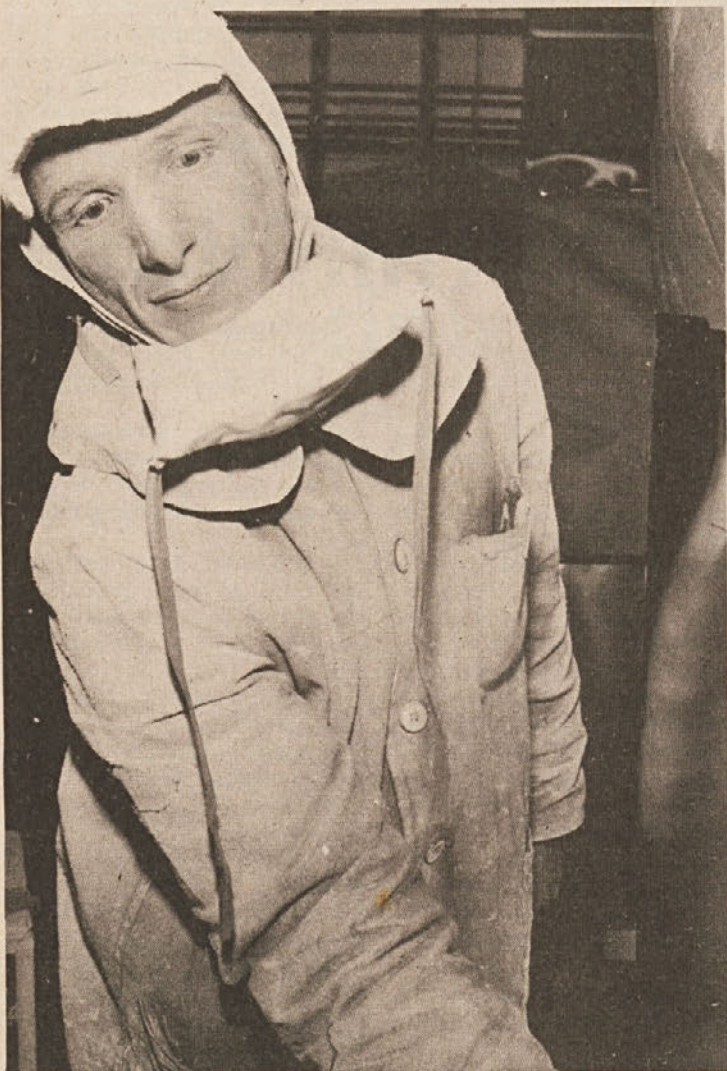
4. IMV TOZD SKUPNE SLUŽBE

- finančni sektor
- plansko analitski sektor
- organizacijsko kadrovski sektor

5. IMV TOZD TOVARNA PRIKOLIC BREŽICE

6. IMV TOZD TOVARNA OPREME ČRNOMELJ

7. IMV TOZD TOVARNA GOSPODINJSKE OPREME MIRNA

Moja pravica je neodtujljiva ...

8. IMV TOZD TOVARNA
PODGORJE ŠENTJERNEJ
9. IMV TOZD TOVARNA
SERVISNE OPREME BELI
MANASTIR

Te delovne enote predstavljajo organizacijske, tehnološke in ekonomske celote ter izpolnjujejo pogoje, da postanejo TOZD. Njihov proizvodni program je jasno opredeljen in razmejen. Uspehi dela se bodo potrjevali na tržišču oziroma se bo lahko blago med TOZD vrednotilo po planski ceni. Medsebojno poslovanje je mogoče knjigovodstveno ločeno voditi in tudi sicer ugotovljati

rezultate dela. Z ustanovitvijo TOZD niso kršene pravice delovnih ljudi v OZD in tudi ne pravice v posameznih delih podjetja, ki predstavljajo TOZD.

Skupne službe sicer ne izkazujejo vseh pogojev za TOZD, ker je njihovo delo težko merljivo in se le z majhnim delom potrjuje vrednost izven podjetja, ker je v glavnem namenjeno kot storitev ostalim TOZD. Skupne službe pa so nepogrešljiv del vseh TOZD, saj s svojim delovanjem v veliki meri pripomorejo k nemotenemu poslovanju delovne organizacije.

ga dela, kjer lahko delavci neposredno na zboru urejajo vsa vprašanja v zvezi s poslovanjem organizacije in medsebojnimi razmerji, kolektivni izvršilni organi najbrž ne bodo potrebni. V nekoliko večjih temeljnih organizacijah združenega dela bo običajno zadoščal le eden kolektivni izvršilni organ. V velikih temeljnih organizacijah združenega dela in v delovnih organizacijah, ki imajo v svojem sestavu več temeljnih organizacij združenega dela, pa bo najbrž potrebnih več kolektivnih izvršilnih organov za posamezna področja izvršilnih funkcij. O tem, kakšni kolektivni izvršilni organi bi prišli v poštev za posamezno organizacijo in koliko bi naj jih bilo, ni mogoče dajati nobenih splošnih meril, ker je to v celoti odvisno od konkretnih razmer in potreb v posamezni organizaciji združenega dela.

Organizacije združenega dela bodo s svojimi splošnimi akti in samoupravnimi sporazumi urejale v zvezi s kolektivnimi izvršilnimi organi zlasti naslednja vprašanja:

pravice in dolžnosti kolektivnih izvršilnih organov, sestavo teh organov in postopek za izvolitev in razrešitev njihovih članov, trajanje mandatne dobe, način njihovega dela, obseg in način izvajanja odgovornosti do delavskega sveta in podobno.

V temeljnih organizacijah združenega dela bodo vsa ta vprašanja praviloma urejena v njihovih statutih, nekatera pa tudi v drugih splošnih aktih

teh organizacij. V delovnih organizacijah, ki imajo v svojem sestavu temeljne organizacije združenega dela, pa bodo temeljna vprašanja o položaju ter pravicah in dolžnostih teh organov urejena v samoupravnem sporazumu temeljnih organizacij združenega dela o združevanju v delovno organizacijo. Tako bodo v samoupravnem sporazumu praviloma določene vrste kolektivnih izvršilnih organov, njihovo delovno področje, njihova sestava, mandatna doba, načela za izvolitev in podobno. Podrobnejša opredelitev pravic in dolžnosti kolektivnih izvršilnih organov, postopek za njihovo izvolitev in razrešitev, postopek in pogoji za uresničevanje njihove odgovornosti do delavskega sveta, način njihovega dela in druga vprašanja v zvezi z delom kolektivnih izvršilnih organov, pa bodo v skladu z načeli samoupravnega sporazuma podrobneje urejena v statutu oziroma splošnem aktu delovne organizacije.

Pri opredeljevanju položaja in funkcij kolektivnih izvršilnih organov bi bilo treba upoštevati tudi politična stališča, ki so bila glede tega sprejeta. V že omenjeni resoluciji je rečeno, da z vidika ustavnih določb o družbeno-ekonomskem položaju in neodtujljivih samoupravnih pravicah delovnih ljudi niso sprejemljive določbe statotov o prenašanju funkcij odločanja o pomembnih vprašanjih družbeno-ekonomskih odnosov na kolektivne izvršilne organe, o oblikovanju kolektivnih izvr-

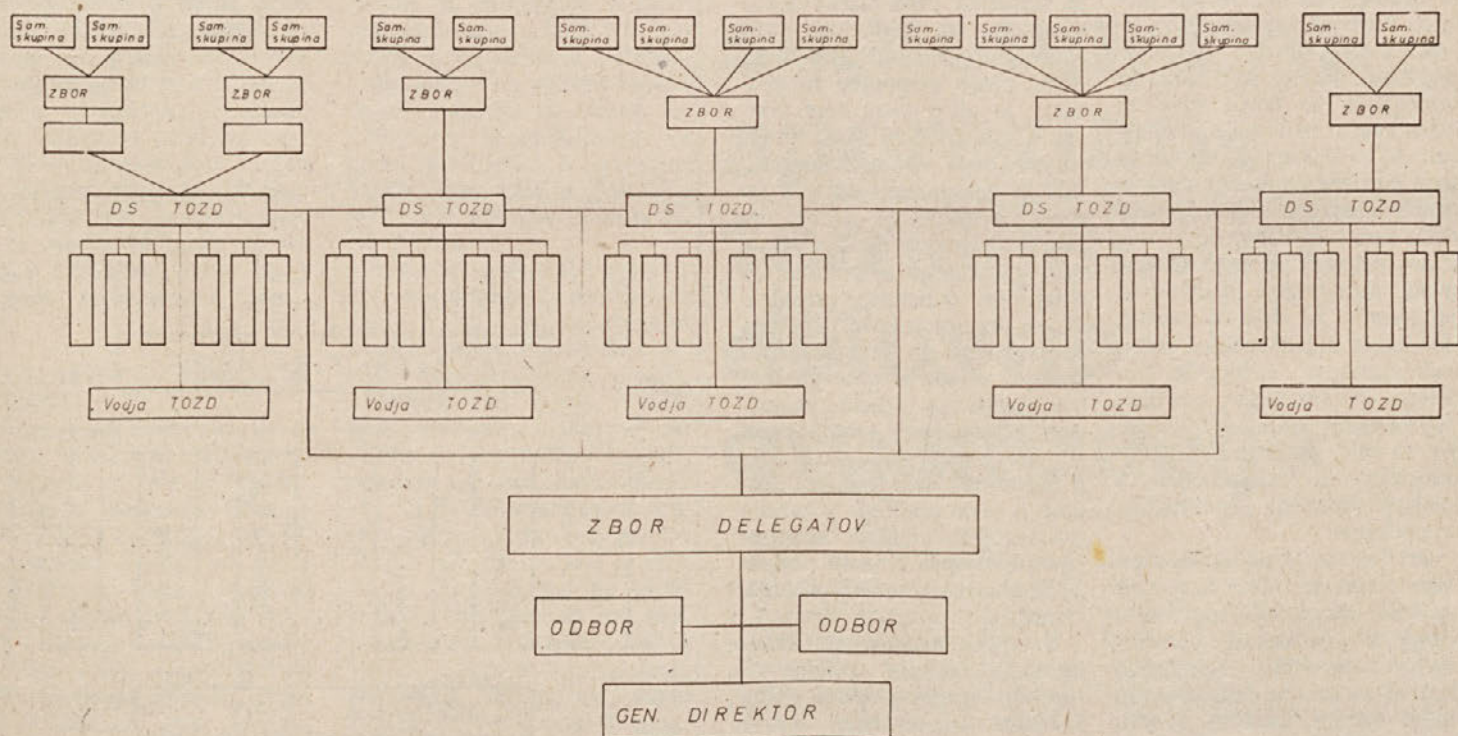
kakšna samoupravna organiziranost v TOZD

Z uveljavitvijo ustavnega amandmaja XV. k zvezni ustavi, zlasti pa še z uveljavitvijo amandmaja XXI. in XXII. so v temeljnem zakonu o podjetjih in drugih predpisih prenehale veljati določbe o funkciji in položaju kolektivnih izvršilnih organov v organizacijah združenega dela. Vsaj vprašanja v zve-

zi s kolektivnimi izvršilnimi organi urejajo zdaj organizacije združenega dela samostojno v skladu z načeli ustavnih amandmajev.

Organizacije združenega dela odločajo najprej o tem, ali bodo sploh imele kolektivne izvršilne organe. V majhnih temeljnih organizacijah združene-

ORGANIGRAM SAMOUPRAVLJANJA NA NIVOU PODJETJA

šilnih organov brez volitev na tak način, da bi bile v njih po svoji funkciji osebe, ki so na vodilnih delovnih mestih oziroma v taki obliki, da bi bila izvolitev pogojena z določenimi strokovnimi kvalifikacijami ter določbe, po katerih bi dobil direktor pravico izključnega mandatarja za predlaganje kandidatov za člane kolektivnih izvršilnih organov.

V amandmaju XV. k zvezni ustavi je postavljeno načelo, da delovni ljudje v organizacijah združenega dela v skladu z ustavo in zakonom določajo vprašanja, o katerih odločajo neposredno in poverljivi določene funkcije upravljanja delavskemu svetu, določene izvršilne funkcije pa njemu odgovornim kolektivnim in individualnim organom. Delovni ljudje v organizacijah združenega dela torej samostojno odločajo o tem, katere funkcije upravljanja bodo zaupali organom upravljanja, katere izvršilne funkcije pa izvršilnim organom. Pri tem se postavlja vprašanje, kakšna naj bo opredelitev funkcij upravljanja in izvršilnih funkcij oziroma kako je mogoče razlikovati ene od drugih. V amandmaju XV. ni mogoče najti jasnega odgovora na ta vprašanja.

Pri razglabljanju o tej problematiki se nam takoj na začetku postavlja osnovno vprašanje, ali je sploh mogoče ločeno govoriti o sistemu „upravljanja“ in „izvrševanja“ kot o dveh različnih kategorijah samoupravljanja kot celovitega procesa oziroma družbeno-ekonomskega odnosa v našem sistemu. Če se ne spuščamo v razmišljanja o navedeni osnovni dilemi, bi bilo mogoče funkcije upravljanja in izvrševanja na splošno opredeliti približno takole: kot funkcija upravljanja se lahko opredeli odločanje o vprašanjih in zadevah, ki so bistvenega in temeljnega pomena za obstoj, delo in uspeh organizacije združenega dela, kot na primer določanje ciljev, nalog in predmeta dejavnosti, sprejemanje načrtov in programov za delo in razvoj, določanje organizacijsko statusnih odnosov, določanje poslovne in kadrovske politike, zagotavljanje materialnih pogojev za delo, odločanje o delitvi dohodka in razpolaganje s sredstvi družbene reprodukcije in podobno.

Pri tem pa je treba razumeti tako sprejemanje ustreznih splošnih aktov kot tudi odločanje o posameznih pomembnih konkretnih vprašanjih, kot so na primer določene statusne zadeve, kreditni odnosi, pridobivanje in odtujevanje

osnovnih sredstev, investicijske naložbe, združevanje sredstev in podobno. Glede na takšno opredelitev funkcije upravljanja bi izvršilna funkcija lahko zajemala naloge in zadeve, s katerimi se konkretizirajo, izvršujejo oziroma uresničujejo naloge, ki izhajajo z sprejetih odločitev v okviru funkcije upravljanja. Sem bi bilo mogoče uvrstiti na primer neposredno ustvarjanje pogojev, določanje načina in operativno izvajanje ukrepov in akcij za uresničevanje navedenih sklepov, izvajanje in usklajevanje nalog za realizacijo poslovne politike in za doseg uspehov pri delu organizacije, reševanje drugih operativnih in tekočih zadev in podobno.

Ne glede na navedeni poskus splošne opredelitve funkcij upravljanja in izvrševanja pa je mogoče trditi, da kriterija za razlikovanje nalog na tiste, ki spadajo v funkcijo upravljanja, in na tiste, ki spadajo na funkcijo izvrševanja, ni mogoče jasno postaviti niti teoretično niti praktično z zakonom ali drugimi predpisi, ker se te funkcije med seboj močno prepletajo.

SAMOUPRAVNE SKUPINE

Samoupravne skupine so osnovne celice združenega dela in so lahko v bistvu razdrobljeni zbor temeljne organizacije združenega dela. V delu teh skupin vidimo možnosti, da bo sleherni delavec lahko uveljavljal svoje pravice in dolžnosti, da bo obveščen o poslovanju svoje temeljne organizacije in podjetja ali skupnosti temeljnih organizacij, da bo razpravljal o vseh samoupravnih aktih svoje temeljne organizacije ali o samoupravnih aktih, ki bodo skupni na ravni podjetja, da bo dajal nanje pripombe in predloge in jih v osnovnem konceptu sprejemal za svoje, da bo razpravljal o občasnih obračunih in zaključnem računu temeljne organizacije, da bo razpravljal o planih razvoja temeljne organizacije in podjetja ali skupnosti temeljnih organizacij, o programu investicijskega vzdrževanja, o uporabljanju sredstev sklada skupne porabe, stanovanjskega sklada, poslovnega sklada itd. V samoupravni skupini se prav tako razpravlja o uspešnosti dela v okviru skupine in daje predloge v zvezi s poslovanjem temeljne organizacije združenega dela in podjetja ali skupnosti temeljnih organizacij.

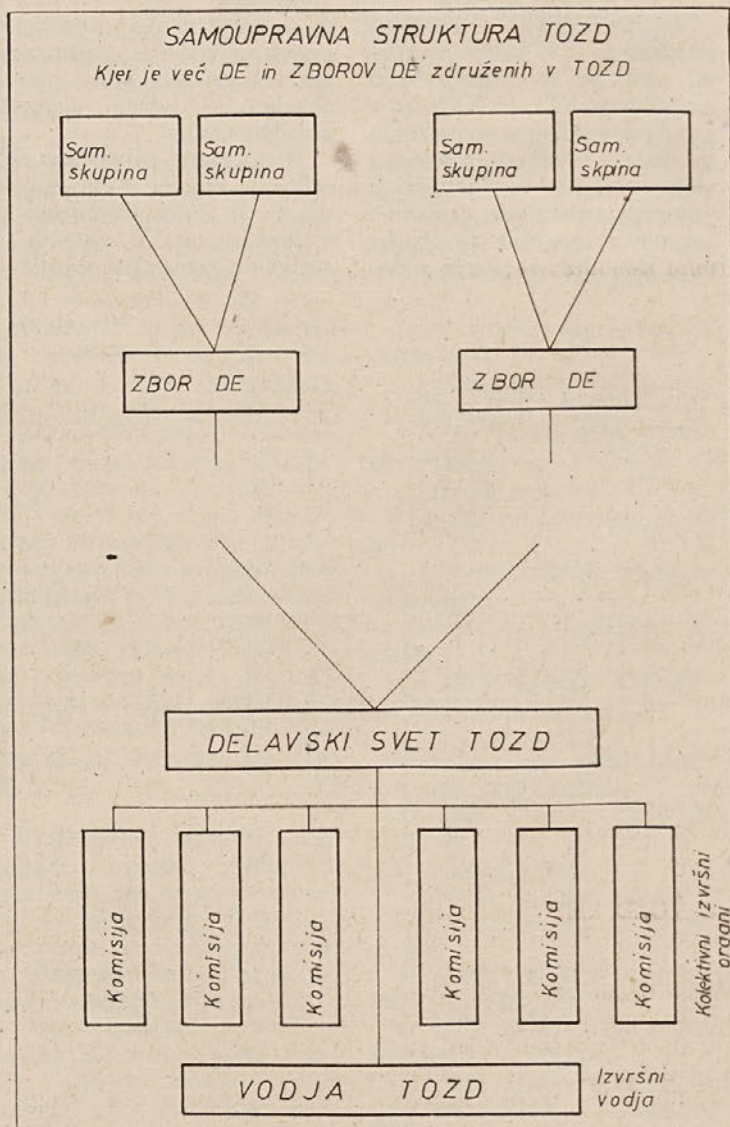
S takšno uveljavitvijo samoupravnih skupin prihaja v ospredje vprašanje vloge zbora temeljne organizacije. Čeprav so vsebinsko ti zbori zelo

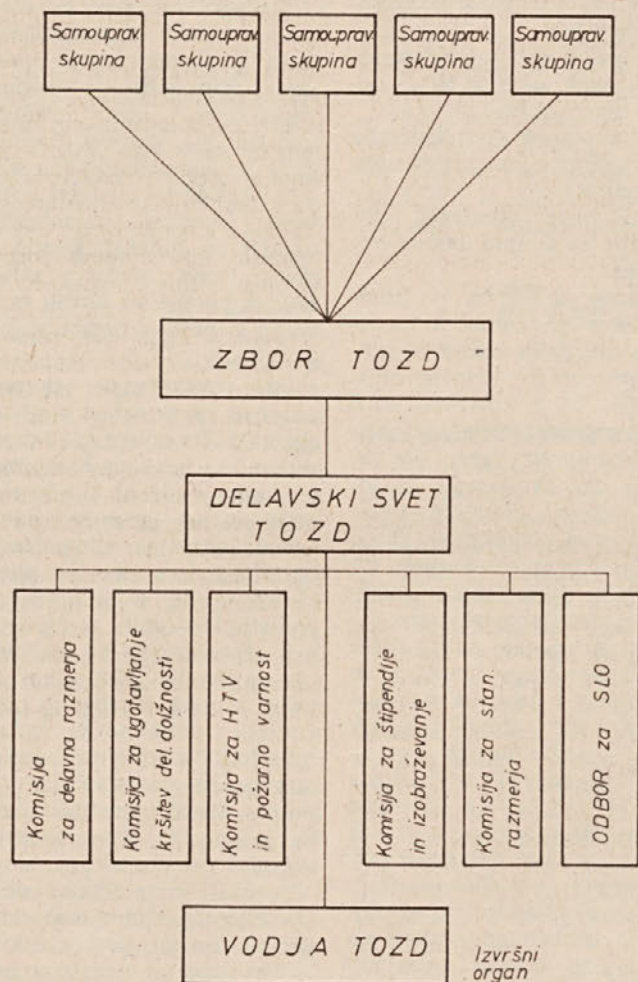
okrnjeni, jih vseeno ne bi kazalo odpraviti, saj obstaja tudi takšna problematika, ki jo morajo ali lahko obravnavajo zbori delovnih ljudi v temeljnih organizacijah. Gre za funkcije zbora, ko razpravlja o ustanovitvi temeljne organizacije združenega dela, o spojitvi ene TOZD z drugo ali o izločitvi TOZD. Nadalje gre za sprejem samoupravnega sporazuma o združevanju TOZD in za spremembe ter dopolnitve tega, za sprejemanje statuta TOZD, za sprejemanje kandidatne liste za organe upravljanja v TOZD in obravnavanje kandidatov za delegate v delavski svet podjetja ali skupnosti TOZD in podobno. O tem, kaj bi še sprejemali na zborih TOZD, se bo potrebno pogovoriti v javni razpravi in morebitne dopolnitve vnesti v samoupravni sporazum.

DELAVSKI SVET TEMELJNE ORGANIZACIJE ZDRUŽENEGA DELA

S tem, ko naglašamo TOZD za osnovo našega družbeno-gospodarskega razvoja, se bistveno spreminja vloga in odgovornost samoupravnih orga-

nov v TOZD. Te razpolagajo z vsemi sredstvi za enostavno in razširjeno obnavljanje proizvodnje, s sredstvi za osebne dohodke in s sredstvi za družbeni standard. Vsa materialna oblika, ki je izražena v TOZD, terja od delavskega sveta TOZD, da poleg funkcij, ki jih prenese na druge TOZD ali skupne organe upravljanja na ravni podjetja ali skupnosti TOZD, z vso odgovornostjo in v smislu čim boljšega gospodarjenja posluje z družbenimi dobrinami in rezultati dela. Čeprav bodo pristojnosti in delovanja sveta TOZD določene s statutom TOZD, je potrebno poudariti in ugotoviti, da bo svet TOZD na podlagi razprav, pripomb in predlogov na samoupravnih skupinah sprejemal samoupravne akte, programe razvoja, plane investicij in investicijskega vzdrževanja, občasne obračune in zaključne račune TOZD podjetja ali skupnosti TOZD. Obravnaval bo mesečne obračune osebnih dohodkov in sploh vodil politiko delitve osebnih dohodkov v skladu z družbenim dogovorom in samoupravnim sporazumom. Na podlagi sprejetega načrta razvoja podjetja bo

sprejemal sklepe o združevanju sredstev za nove investicije itd.

Bistvo sprememb med odločitvami samoupravnih organov na ravni TOZD in zbora delegatov (centralni delavski svet) je v tem, da zbor delegatov ne more iti mimo pripomb posameznih TOZD. To pomeni, da morajo biti posamezne zadeve najprej vsklajane med TOZD in zborom delegatov, da lahko zbor delegatov določen akt potrdi in proglasi kot enoten za celotno podjetje odnosno vse TOZD. Če pa vsklajevanje ne bi uspelo, bi prišlo do večinske odločitve, kakor bi to urejeval samoupravni sporazum.

KOLEKTIVNI IZVRŠILNI ORGANI

Za pripravo materialov in reševanje določenih vprašanj iz pristojnosti dela organov upravljanja ustanovijo delavski sveti TOZD kolektivne izvršilne organe. Treba je zopet poudariti, da bodo kolektivni izvršilni organi pri TOZD določeni s statutom TOZD, vendar je treba o tem razpravljati že sedaj. Glede na dolžnost, ki jih ima TOZD in njen delavski svet, je potrebno razpravljati o

potrebnosti imenovanja komisij oziroma odborov, ki bi v nekaterih funkcijah prevzel vsebino dela TOZD, kakor jo ima sedaj poslovni odbor. Prav tako bo nujno, da delavski svet TOZD zdaj imenuje druge komisije, ki so bile do sedaj samo na ravni podjetja oziroma CDS, kot komisija za štipendije in izobraževanje, odbor za splošni ljudski odpor, komisija za osebne dohodke ter druge komisije, ki bodo predvidene s statutom TOZD. Prav tako je potrebno predvideti občasne komisije pri DS TOZD.

Ustavne spremembe prav tako predvidevajo, da mora imeti vsaka TOZD svoj posamezen izvršilni organ. Pravice in dolžnosti tega izvršilnega organa, direktorja ali vodje TOZD bodo odvisne od tega, ali bo TOZD pravna oseba v celoti, oziroma od tega, katere funkcije bo TOZD prenesla na druge organe — skupne za vse TOZD ali na TOZD skupne službe, ki poslujejo kot servis TOZD. Prav gotovo bo vsak posamezen izvršilni organ TOZD zadolžen za vodenje poslovanja TOZD, zastopanje TOZD, sklepanje pogodb zanj in varovanje zakonitosti poslo-

vanja v TOZD. Naložena mu bo skrb za kar najboljšo organizacijo dela in tehnološkega postopka in za pravilno uporabo družbenih sredstev v TOZD. Organom upravljanja bo predlagal sprejetje določenih sklepov, odgovarjal pa bo tudi za izpolnjevanje sklepov organov upravljanja in sploh za poslovanje TOZD.

Samoupravna sestava temeljne organizacije združenega dela, v kateri bo združenih več sedanjih delovnih enot, je lahko taka:

- samoupravna skupina,
- zbor delovnih ljudi,
- svet delovne enote,
- komisija sveta delovne enote,
- delavski svet temeljne organizacije združenega dela,
- kolektivni izvršilni organ temeljne organizacije združenega dela in komisije, ter
- posamezen izvršilni organ.

V javni razpravi bo potrebno načeti vprašanje in nato zapisati v statutu TOZD, katere komisije bodo delovale pri DS TOZD ter kakšne so pristojnosti komisij.

ZBOR DELEGATOV

Zbor delegatov je najvišji organ samouprave v podjetju, kateremu poverjajo TOZD. V IMV so nekatere funkcije, ki v osnovi združujejo sedanjo osnovno dejavnost podjetja, kot je skrb za enotno razvojno politiko podjetja ter enotno politiko prodaje proizvodov IMV.

Funkcija „CDS“ se bistveno spreminja v smislu samouprav-

ne demokracije in odgovornosti. Zato bo zbor delegatov (prej CDS) sprejemal skupne splošne akte podjetja, za katere ne bo določeno, da jih sprejemajo zbori TOZD odnosno DS TOZD. Nadalje bo sprejemal na podlagi zaključnih internih in eksternih računov TOZD zaključni račun delovne organizacije, vsklajeval bo in potrjeval razvojne programe podjetja ali skupnosti TOZD. Potrjeval bo samoupravne sporazume o združevanju sredstev med TOZD. Podpisoval bo na podlagi sklepov TOZD pristop k samoupravnemu sporazumu o delitvi dohodka in osebnega dohodka.

Začrtoval bo tudi razvojne plane in letne gospodarske plane TOZD. Sklepal bo na podlagi predlogov iz TOZD o pristopu v razna strokovna združenja in samoupravne skupnosti in varoval zakonitosti poslovanja ter načelo dobrega gospodarjenja v okviru TOZD. Na drugi stopnji bo urejal medsebojne gospodarske spore in izvolil svoje izvršilne organe ter odločal o drugih zadevah, ki mu jih prepuščajo v pristojnost TOZD.

Za izvrševanje pristojnosti in nalog izvoli zbor delegatov posamezne izvršilne organe upravljanja (komisije, odbore), ki odgovarjajo zboru delegatov za posamezno področje. Komisije so lahko stalne in občasne. Ostala vprašanja, ki niso bila obravnavana v tem sestavku, naj se načnejo v javni razpravi. Osnovni koncept in predlog samoupravne organiziranosti je podan s temi obrisi.

samoupravni sporazum-temeljni akt delovne organizacije

XXII. ustavno dopolnilo določa, da medsebojna razmerja v delovnih organizacijah urejajo delavci s samoupravnim sporazumom o združevanju na podlagi enakopravnosti, zagotavljajoč v vseh teh razmerjih neodtujljivo pravico, da na po-

dlagi svojega dela upravlja zadeve in sredstva družbene produkcije ter odločajo o dohodku, ki ga ustvari temeljna organizacija združenega dela, v kateri delajo.

Statut in drugi splošni akti organizacije, v kateri so zdru-

žene temeljne organizacije združenega dela, ne smejo biti v nasprotju s samoupravnim sporazumom o združevanju.

Samoupravni sporazum o združevanju v delovno organizacijo (podjetje) je torej temeljni akt delovne organizacije za vse tiste zadeve, ki predstavljajo skupni interes delovne organizacije oziroma predmet skupnega poslovanja.

Samoupravni sporazum mora biti sprejet po načelih neposrednosti, javnosti in zakonitosti. To pomeni, da je samoupravni sporazum sprejet tedaj, ko ga sprejmeta dve tretjini vseh delavcev v vsaki temeljni organizaciji združenega dela, ki se združujejo v delovno organizacijo, in to neposredno z javnim glasovanjem, in ko ga podpisajo delavci, ki jih je za ta podpis predhodno pooblastila temeljna organizacija. Iz tega jasno izhaja, da se lahko pristopi k sprejemanju samoupravnega sporazuma šele tedaj, ko so se delovne organizacije že izrekli, da se organizirajo kot temeljne organizacije.

Zakon o konstituiranju (ustanovitvi) in vpisu organizacij združenega dela v sodni register, ki je bil že sprejet (aprila 73) določa, da se po podpisu samoupravnega sporazuma opravijo volitve v delavski svet oziroma ustrezeni organ upravljanja delovne organizacije, na to pa se sprejmejo statuti temeljnih organizacij v skladu s samoupravnim sporazumom o

združevanju v delovno organizacijo.

Zaradi pomena zadev, ki se urejajo v samoupravnem sporazumu, posebno pa zaradi odnosov s tretjimi osebami zunaj delovne organizacije, se mora samoupravni sporazum predložiti okrožnemu gospodarskemu sodišču, kjer je vpisana delovna organizacija, in pri sodišču, kjer so vpisane temeljne organizacije, ki tvorijo delovno organizacijo.

V 43. členu omenjenega zakona je določeno, katere zadeve se urejajo s samoupravnim sporazumom. Te so:

1. firma in sedež delovne organizacije,
2. dejavnosti, ki tvorijo poslovni predmet,
3. sredstva, pravice in obveznosti delovne organizacije, ki se razporejajo na temeljne organizacije,
4. posli in pravice, ki se bodo opravljale skupno,
5. koordiniranje delovnega procesa,
6. sprejemanje skupnih načrtov in programov dela in razvoja,
7. združevanje sredstev in njihov namen,
8. skupni organi upravljanja (delavski svet), kolektivni in individualni izvršilni organi, volitve in čas, za katerega se ti organi volijo, delovno področje, način odločanja in njihova odgovornost,
9. pravice in obveznosti delovne organizacije in temeljnih organizacij ter oblike njunih odgovornosti za te obveznosti,

10. medsebojna poslovna razmerja in druga medsebojna razmerja ter način reševanja sporov iz teh razmerij (notranja arbitraža).

11. način sprejemanje statuta in drugih splošnih aktov delovne organizacije,

12. postopek za spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma in

13. druga vprašanja, pomembna za skupno delo in poslovanje.

Gotovo je treba v samoupravnem sporazumu že na začetku opredeliti namen in smisel združevanja v delovno organizacijo. To je potrebno zato, da se zagotovi trajen in skladen ekonomski razvoj in napredek ter ekonomska in socialna varnost. Natančna opredelitev vseh elementov lahko postane pomembna kasneje, ob morebitni zahtevi neke temeljne organizacije za izločitev.

Nadalje morajo biti naštetе vse temeljne organizacije, ki se združujejo v delovno organizacijo. Pri vsaki temeljni organizaciji je treba navesti ime in sedež ter mora biti opredeljena njena dejavnost. Že po ustavi je temeljna organizacija pravna oseba, ker ima določeno premoženje ter je nosilec pravic in obveznosti. Vendar pa ni nujno, da samostojno nastopa na trgu, izven delovne organizacije. To svojo pravico nastopa navzven lahko zaupa drugi temeljni organizaciji, skupnosti temeljnih organizacij ali delovni organizaciji. Iz samoupravnega sporazuma mora biti

jasno razvidno, ali sama nastopa navzven, in če ne, komu je zaupala nastopanje na trgu.

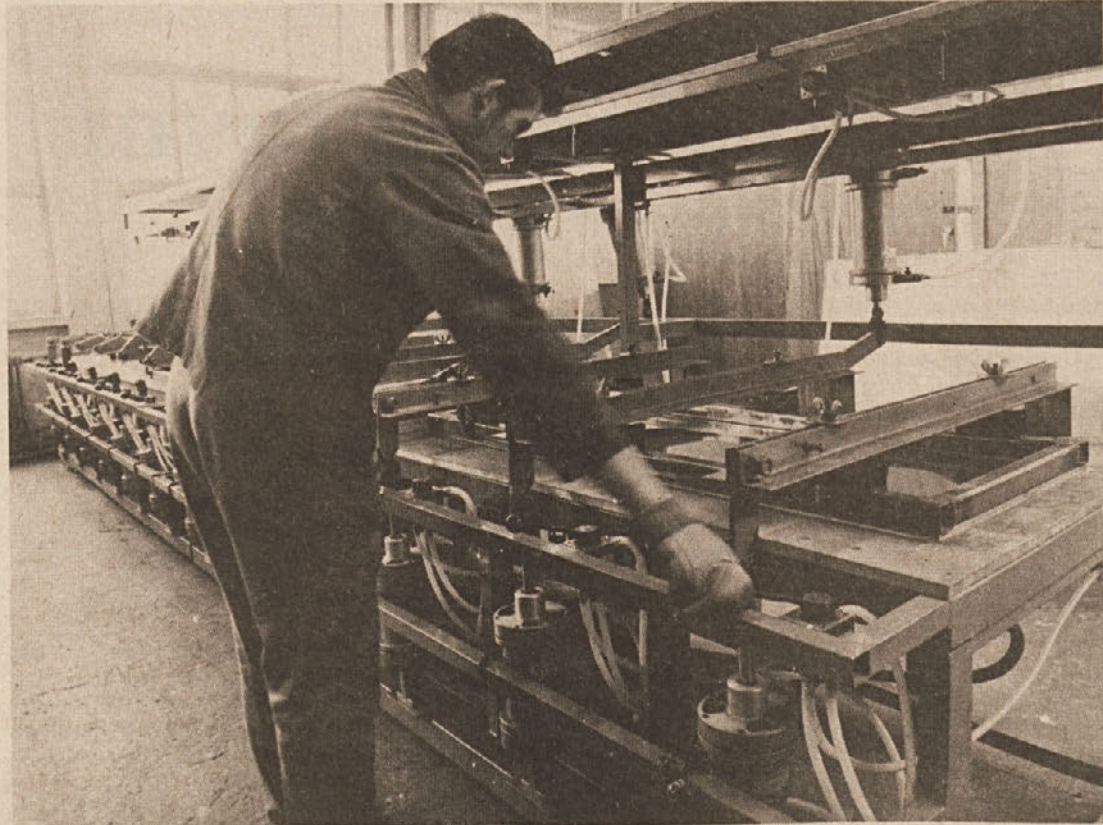
Sredstva, pravice in obveznosti delovne organizacije je treba v samoupravnem sporazumu razporediti na temeljne organizacije (npr.: osnovna sredstva in poslovni inventar glede na namembnost teh sredstev in glede na predmet poslovanja temeljne organizacije, terjatve do zunanjih kupcev in njihov izvor, sredstva sklada skupne porabe po številu zaposlenih v temeljni organizaciji in podobno).

Za opravljanje skupnih zadev za vse temeljne organizacije se bodo oblikovale skupne službe kot temeljna organizacija. Jasno je, da ne bi bilo ekonomično in razumno, da bi vsaka temeljna organizacija opravljala zase vse tiste posle, ki jih je do sedaj opravljal podjetje kot celota za vse svoje dele. Prav gotovo bo marsikaj, kar je že do sedaj opravljal neka skupna služba za celo podjetje, potrebno še nadalje opravljati za vse temeljne organizacije. Skupna služba bi, na primer, lahko opravljal v imenu podjetja in za vse temeljne organizacije naslednje naloge:

- usklajevanje dela in interesov med temeljnimi organizacijami in podjetjem kot celoto,
- skupno programiranje, planiranje, analizo in statistiko ter zajemanje in obdelavo podatkov ter obveščanje,
- skupne finance in plačilni promet,
- notranjo kontrolo,
- urejanje skupnih kadrovskih zadev, narodne obrambe in civilne zaščite ter družbenega standarda,
- tajništvo samoupravnih organov na nivoju delovne organizacije.

Jasno je treba v samoupravnem sporazumu opredeliti, kako skupne službe ustvarjajo dohodek, na kakšen način, kakšne so njihove obveznosti nasproti ostalim temeljnim organizacijam in kakšne so njihove pravice.

Za doseganje ugodnejšega razvoja lahko združujejo temeljne organizacije svoja sredstva. Svoja sredstva bodo temeljne organizacije lahko prosto združevale z namenom, da s koncentracijo povečajo njihov učinek (zaradi sanacije temeljne organizacije, ki posluje z izgubo), z namenom, uresničevanja solidarnostni med vsemi delavci podjetja (za izgradnjo stanovanj, za socialno najbolj ogrožene delavce podjetja, za zagotovitev sredstev za plačilo nadomestila za dopust in za prehrano delavcev temeljne orga-

Potrjena je življenjska pot samoupravljanja

nizacije, ki je v sanaciji), ali z namenom enotnega nastopa podjetja nasproti proslcem za pomoči in dotacije izven podjetja (za gradnjo vrtcev, šol, za športna društva itd.).

Temeljne organizacije volijo v skupen organ upravljanja delovne organizacije v zbor delegatov (dosedanji delavski centralni delavski svet) svoje delegate. Možno je, da volijo temeljne organizacije v zbor delegatov enako število zaposlenih. Verjetno bi bila najboljša kombinacija obeh sistemov, odvisno od tega, o kakšnih vprašanih oziroma zadevah je treba na zboru delegat odločiti. Glede na to, da je lahko na ravni podjetja več individualnih izvršilnih organov ter da po zakonu direktor podjetja ni več zakoniti zastopnik podjetja, je treba to vprašanje natančno opredeliti v statutu. To pomeni, da je treba določiti zastopnika podjetja in obseg njegovih pooblastil ter prenašanje teh pooblastil na druge delavce podjetja.

Temeljne organizacije stopajo v medsebojna poslovna in druga razmerja. Zaradi tega se bo pojavljalo dosti zadev, ki jih temeljna organizacija ne more rešiti v svojem okviru, ker zadevajo tudi druge temeljne organizacije. Vsa ta vprašanja oz. zadeve bo treba urediti s sporazumom (premeščanje delavcev iz ene temeljne organizacije v drugo, merila za ugotavljanje letnega dopusta, področje stanovanjskih razmerij itd.). Temeljne organizacije bodo lahko določile, ali bodo

imele skupne pravilnike in kate-
tere.

Za reševanje sporov iz notranjih odnosov v delovni organizaciji v zvezi z urejanjem in uresničevanjem samoupravnih in poslovnih odnosov se lahko s samoupravnim sporazumom o združevanju ustanovi notranja arbitraža. S samoupravnim sporazumom se urejajo zlasti spori, ki se lahko dajo pred notranjo arbitražo, njena sesta-

va in postopek.

Odločba notranje arbitraže, s katero se rešuje spor iz poslovnih odnosov, ima moč izvršilnega naslova, izvrši pa jo okrožno gospodarsko sodišče, na čigar področju je zavezana temeljna organizacija (zavezane).

Če temeljne organizacije ne dosežejo soglasja o sklenitvi samoupravnega sporazuma o združevanju, lahko katerakoli

temeljna organizacija sproži spor pred ustavnim sodiščem v roku 15 dni od dne, ko je večina temeljnih organizacij sprejela sklep o sklenitvi tega sporazuma ter ga podpisala.

Odločba ustavnega sodišča o sporu, s katero se urejajo odnosi, zaradi katerih je sprožen spor, nadomešča samoupravni sporazum v tistem delu, v katerem so urejeni ti odnosi.

Pomembnost prilagajanja zahtevam tržišča

Razvoj tovarne je bil že od vsega začetka zasnovan na avtomobilski proizvodnji, ki se je razdelila na dva programa: proizvodnjo osebnih avtomobilov in proizvodnjo komercialnih gospodarskih vozil. Pomembno je omeniti, da je proizvodnja dostavnih vozil v neprestanem vzponu in da tudi rezultati prodaje ne zaostajajo za proizvodnjo. Dokaj srečna roka pri načrtovanju naših prvih dostavnih vozil, ki se jih je oprijelo popularno ime „KOMBIJI“, ter vsestranska uporabnost sta v kratkem času pripomogli k uveljavitvi vozila na našem trgu.

Vozila so se odlikovala z ekonomičnostjo vzdrževanja, okretnostjo ter z izredno uporabnostjo za vsakovrsten prevoz blaga, z enostavno montažo sedežev, pa tudi za kombiniran prevoz potnikov in tovara.

Z nenehnim razvojem gospodarstva smo se prilagajali tudi večjim specializiranim potrošnikom kot so PTT, zdravstvo, cestna podjetja, servisne dejavnosti, gasilstvo, javna varnost in drugi. Povečanje kapacitet, osvojitve proizvodnje ter razširitev kooperacije je pogojilo, da smo družino dostavnih vozil povečali na 11 tipov, s katerimi danes praktično zadovoljujemo vsako zahtevo našega kupca, kar potrjujejo tudi vsakodnevna naročila naših intervencijskih vozil „SANITET“, „MILICA“, „GASILEC“, ki v svojem razredu celo prekašajo podobne uvožene inačice. Prilagoditev naše proizvodnje v strukturi ter količinsko potrebam trga je v mnogočem olajšala delo v prodajni službi ter neposredno tudi v tehnični pripravi proizvodnje, ki je načrtovala serijsko proizvodnjo dostavnih vozil. Kljub širokemu iz-

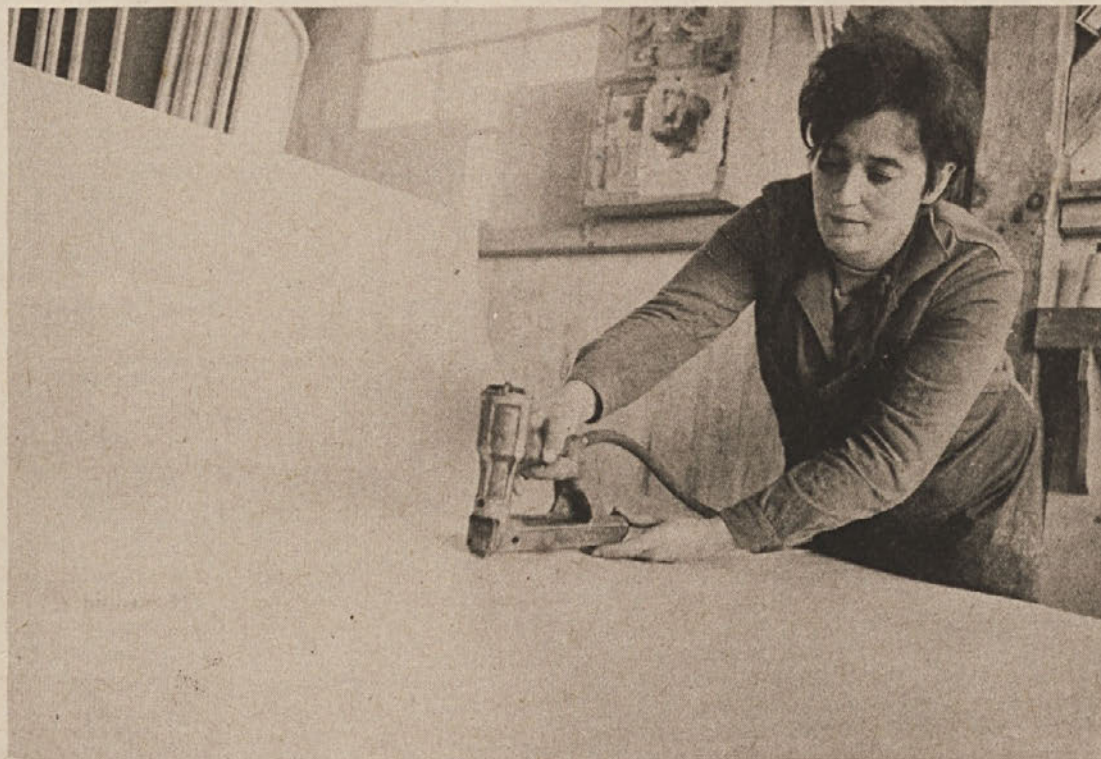
boru naših vozil, ki se uporabljajo za prevoz potnikov, mesa, kruha, poštnih pošilk in gradbenega materiala, pa vsak dan srečujemo na cesti marskatero vozilo IMV proizvodnje izven standardnih dimenzij, ki delajo tovarni dobro reklamo. Med drugimi smo proizvedli za AUTO-MOTO zvezo Srbije reševalno vozilo „Pomoč – informacije“, komunalnim službam pa smo prilagodili vozila za pogrebne namene. Zaradi neenotnega povpraševanja pa tovarni ni bila omogočena tipizacija in serijska proizvodnja vozil za prevoz posmrtnih ostankov.

Vzporedno s konstruiranjem in proučevanjem funkcionalnosti novega vozila je prodajna služba z večletno raziskavo trga oziroma potreb zainteresiranih potrošnikov – Avto-moto zveze – ugotovila, da sedaj obstaja možnost ugodnega plasiranja teh vozil na jugoslovanskem trgu. Naša razvojno eksperimentalna služba je že predčasno izdelala prototipe, ki so bili homologirani tako, da smo dobili tudi priznanje, da se ti tipi lahko enakovredno primerjajo z ostalimi specialnimi vozili tuje proizvodnje.

Na podlagi oglednih prototipov so prišla prva naročila in tako bomo že v kratkem času na naših cestah srečali novo vozilo „Pomoč – informacije“, ki ga bodo intervenčne službe uporabljale za reševanje, prevoz in vleko karamboliranih vozil.

Družina specialnih dostavnih in gospodarskih vozil proizvodnje IMV je s tem dobila novega člana, ki mu želimo uspešno uveljavitev in afirmacijo. S tem bo potrjena pravilna pot prodajne politike podjetja, ki si prizadeva, da se v vseh pogledih prilagodi potrebam in željam naših kupcev.

JOŽE OSTERMAN
(resor dostavnih vozil)

Enakopravne pri delu, aktivne v samoupravi

IMV na beograjskem sejmu

Vsakoletni mednarodni sejem motorjev in motornih vozil v Beogradu je gotovo med tistimi prireditvami pri nas, ki vzbujajo največ pozornosti javnosti. Ta sejem je že vrsto let v drugi polovici aprila, tako da javnost, ki se zanima za razvoj avtomobilske industrije, že vnaprej ve, da je zadnji aprilski teden tudi pri sredstvih informiranja namenjen spremljanju novosti s tega področja.

Naše podjetje je tudi letos ostalo zvesto politiki iz prejšnjih let, ko se je zavzemalo, da mora javnost tudi na tak način spoznavati novosti naše proizvodnje, se seznaniti s prodajnimi in dobavnimi pogoji ter se pre-

pričati, kakšno servisno službo, oskrbo z rezervnimi deli in nasploh poslovni odnos nudimo kupcem. Naš proizvodni program je obsežen, raznovrsten in slikovit. Zato potrebujemo dovolj prostora, hkrati pa moramo na sejmu tudi z zunanjimi efekti opozoriti nase.

Na Bulevaru Vojvode Mišića, kjer je sejem, smo postavili 20 visokih kovinskih drogov z zastavami IMV, na dovozni poti pa dve mogočni kovinski konstrukciji, na katerih je bilo po pet transparentov in panojev, ki so ponazarjali naš proizvodni program. Po tej poti so hodili obiskovalci na sejem in z njega. Naši izložbeni

dvorani sta bili nasproti vhoda za pešce, torej tam, kjer je prišlo največ obiskovalcev. Meje našega razstavnega prostora so bile označene z zastavami IMV in s panoji, ki so kazali naš program. Tako je pravzaprav vsakega obiskovalca dobesedno pritegnila množica okusno postavljenih opozoril, da je to prostor IMV – reka obiskovalcev je vse dni dobesedno preplavljala naše razstavne prostore.

ADRIA CARAVAN

V razstavni dvorani št. 7 smo smiselno razporedili le po eno prikolico od posamezne izvedbe, tako da

smo omogočili obiskovalcem ogled sleherne prikolice tudi od daleč in tako prepustili obiskovalcu, da je nemoteno primerjal in se odločal.

Vsa podrobnejša navodila in pojasnila je dajalo v modro oblečeno osebje, ki je razdeljevalo prospekte, fotografije, cenike in drugo informativno blago. Razstava prikolic je ponovno potrdila, da so naše prikolice cenjene, ker zadovoljujejo okus najzahtevnejših kupcev, ker so moderno oblikovane in tehnično dognane. Edino, kar bomo morali zagotoviti v prihodnje je, poiskati možnosti za kreditiranje.

VOZILA

Vozila smo na razstavi omejili tako, da je bil v dvorani št. 8 ob levi steni v dolžini skoraj 50 m razmeščen program dostavnih vozil IMV, ob desni steni pa smo pokazali Renaultov program. Najpomembnejša mesta so zavzemali pri nas izdelani avtomobili R4 v vseh barvnih kombinacijah, v globini za njimi pa smo razvrstili vozila R 12. V tej dvorani je bilo tudi vodstvo razstave, svoj prostor pa je dobila prodajna služba: tako smo tu prodajali naše proizvode in sklepali pogodbe.

Zanimivo je, da kljub propagandi nelojalne konkurence ni bilo opaziti strahu kupcev naših austinov glede oskrbe z rezervnimi deli in s servisno službo. Poslovalnice in servisi imajo dovolj rezervnih delov, kar smo ob prenehanju te proizvodnje tudi zagotovili kupcem. Več skrbi je bilo zaradi pomanjkanja rezervnih

delov za renaulte.

Prav okrog problematike rezervnih delov je bilo na avtomobilskem sejmu v Beogradu izrečenih največ besed. Iz tega sklepamo, da bomo morali prav tej dejavnosti posvetiti največ pozornosti. Poskrbeti bomo morali, da bodo vsi rezervni deli pravočasno na voljo v vseh poslovalnicah in servisih in da tržišče ne bo trpelelo pomanjkanja ter škode zaradi finančnih problemov ali neustreznega planiranja IMV servisov.

SERVISNA POSTAJA

Posebno mesto je v naši razstavi zavzemala servisna oprema. Obsežen program delavniških naprav in strojev je prijetno presenetil mnoge obiskovalce sejma. Ta del naše razstave je bil obiskan bolj kot kdajkoli doslej. Avtomobilski sejem v Beogradu je ena izmed redkih evropskih razstav specializirane industrije, v kateri imajo posebno vlogo

proizvajalci servisne opreme. s ponosom lahko ugotovljamo, da smo v primerjavi s konkurenco močno napredovali: naš program je najbolj raznovrsten, kakovost pa ne zaostaja za konkurenco.

Po večletnem prizadevanju smo uspeli v glavnem uresničiti lasten program servisne opreme, ki je sestavljen tako, da lahko kar najbolj zadovolji domače kupce. V sodelovanju z nekaterimi zahodnoevropskimi partnerji smo ponudili na trg najsodobnejše naprave: avtomobilske pralnice, gibljive naprave za pranje s paro in podobno.

Program lahko razdelimo v naslednje skupine naprav:

1. avtomobilska dvigala raznih izvedb z nosilnostjo do 50 ton,
2. stacionarne in prevozne pnevmatske mazalne naprave,
3. oprema za pranje in čiščenje vozil,
4. naprave za montažo in demontažo pnevmatik vseh vrst in velikosti,

5. stroji za uravnovešanje koles,

6. optika za kontrolo in uravnavanje podvozja motornih vozil,

7. kleparsko orodje in pripomočki,

8. specialni mobilni servisi za delo na terenu, in

9. razna oprema za delavnice in garaže.

Na sejmu smo ponovno ugotovili, da naši izdelki vzbujajo pozornost tudi tistih, ki se ne ukvarjajo s to dejavnostjo. To pomeni, da imamo velike možnosti za prodajo, kar bomo morali upoštevati v načrtih.

Prav to nas opozarja, da bomo morali reorganizirati in kadrovsko osvežiti našo prodajno mrežo na terenu, urediti odnose s trgovskimi hišami, organizirati servisno – montažno službo in nasploh ustvariti pogoje za uresničitev ambicioznih načrtov, ki smo si jih zastavili. Pričakovati je, da bo IMV kmalu zasedla prvo mesto v tej dejavnosti in obenem najavila tudi pohod na tuje tržišče.

Na četrti konferenci Zveze komunistov Slovenije, ki je bila 8. in 9. maja, so zbrani komunisti kritično ocenili delo v obdobju med 3. in 4. konferenco ter ocenili revolucionarno bistvo in naloge, ki stojijo pred slovenskimi komunisti.

Na konferenci je podal svoj referat tudi član konference ZKS ing. Božo Kočevar, katerega v celoti objavljamo.

TOVARIŠICE, TOVARIŠI!

Iz vseh analiz, ki so bile izdelane v letošnjem letu, je razvidno, da je bilo v zadnjem letu kljub določeni zakasnitvi skoraj v vseh delovnih organizacijah na Dolenjskem veliko narejenega v smislu uresničevanja ustavnih dopolnil, ki izhajajo iz 21., 22. in 23. amandmaja. V večini organizacij smo z delom tako daleč, da je kompletan material že v razpravi ali pa je tik pred tem. V nekaterih so TOZD že podpisale samoupravne sporazume, manj razveseljivo pa je, da je stanje v nekaterih manjših samoupravnih strukturah slabše. Tako so se delovni ljudje v samoupravnih organih kakor tudi v sindikatu in SZDL aktivno vključili v uresničevanje ustavnih dopolnil. Posebno močno so se angažirali komunisti tako znotraj delovnih organizacij kot v širši regiji Dolenjske, saj smo začeli ugotavljati tudi določene odpore tehnobirokratskih sil, ki so poizkušale ovirati realizacijo ustavnih dopolnil.

Amandmaji so nas zajeli v trenutku, ko še nismo bili organizirani na taki stopnji proizvodnje, da bi se lahko hitro lotili izpolnjevanja nalog, ki izhajajo iz ustavnih dopolnil. Na Dolenjskem imamo v glavnem dve vrsti proizvodnih gospodarskih organizacij. Na eni strani nekaj velikih, ki so se v glavnem hitro razvijale v pogojih močnega pomanjkanja visokega, višjega in srednjega strokovnega kadra. Na drugi strani pa je veliko proizvodnih obratov s sedežem izven občine. Tudi za te je značilno premajhno število stokovnega kadra. Ogromna večina delavcev je sprejeta v proizvodne enote s podeželja s pomanjkljivo šolsko izobrazbo. V zadnjih letih je bilo sprejetih nekaj tisoč takih ljudi. Organizacija novih proizvodnih enot ob pomanjkanju strokovnega kadra je vsekakor vplivala na to, da je bila politična vzgoja zapostavljena. Izgrajevanje industrije in doseganje čimvečjih poslovnih uspehov v čimkrajšem času je moralo imeti jza posledico zanemarjanje istočasnega dela za dvig politične in

kulturne ravni novonastajajočega delavskega razreda na Dolenjskem. V tem oziru smo imeli v preteklem obdobju premajhno pomoč republiških institucij, predvsem v materialnem smislu, ki naj bi olajšala delo obstoječemu kadru na Dolenjskem in s tem pomagala k večji angažiranosti na političnem in kulturnem planu.

Kljub vsemu pa se je večina podjetij na Dolenjskem že od samega začetka aktivno vključila v delo na uresničevanju ustavnih amandmajev. Pri oblikovanju TOZD so bili tudi delovni ljudje v nekaterih organizacijah za „veliko streho“. Tako bi se počutili socialno bolj varni. Vendar smo jih v večini primerih uspeli prepričati, da so amandmaji resnično delavski in da s tem želimo samoupravljanje popolnoma približati delovnemu človeku. V ospredju morajo biti samoupravni sporazumi med TOZD. Naj omenim, da so morale predvsem večje delovne organizacije prilagoditi v smislu ustavnih dopolnil svojo celotno organizacijo in ekonomska razmerja med TOZD. To pa ni majhno delo, predvsem v delovnih organizacijah, ki imajo svoje enote v različnih občinah, saj je potrebno upoštevati tako interese komune kot organizacijo celotne OZD in ekonomiko TOZD v OZD. Če n.p.r. pogledamo IMV kot največjo delovno organizacijo na Dolenjskem, ima svoje enote v petih občinah na Dolenjskem in jše v občinah izven Slovenije. V IMV se dela tako intenzivno na izpolnjevanju ustavnih dopolnil, da bi imele dislocirane enote, ki so v drugih občinah, vse pogoje za uspešno delovanje kot TOZD, tako da bo samoupravljanje resnično delavčevo. Na podoben način rešujejo naloge tudi ostale delovne organizacije, ki imajo svoje delovne enote v različnih občinah. Zavedati se moramo, da to ni majhno delo in da nas pri tem čakajo še veliki problemi (ekonomske, pravne in organizacijske narave), ki jih moramo uspešno reševati iz razrednega stališča. Pri vsem tem ugotavljamo, da zaostajamo v trgovini, ki se ne prilagaja go-

spodarskemu razvoju, in delno v gozdnem gospodarstvu.

Komunisti na Dolenjskem se globoko zavedamo, da želimo z uveljavljanjem amandmajev preoblikovati vsebinsko celoten sistem družbeno-ekonomskih in političnih odnosov, da je to dejansko bitka v razvoju samoupravljanja. Pri tem pa ni zadostna samo politična volja v okviru ZK, temveč je odgovoren tudi pristop k temu v vseh drugih političnih organizacijah, kakor tudi strokovnih, vodstvenih in samoupravnih struktur. Tega se tudi komunisti, ki delajo v teh institucijah, vedno ne zavedajo. O tem smo razpravljali na skoraj vseh občinskih konferencah. Na podlagi analiz in sklepov smo na posvetovanju sekretarjev osnovnih organizacij ZK v Semiču sprejeli naslednji delovni dogovor:

1. komunisti morajo oceniti uveljavljanje ustavnih amandmajev ter organizirati javne razprave o predlogih samoupravnih sporazumov ter statutov TOZD.

2. Konkretno morajo odkriti vse odpore pri uresničevanju ustavnih dopolnil. O njih morajo politične organizacije in samoupravni organi informirati delavce ter nosilce odporov odstraniti z delovnih mest, kjer lahko negativno delujejo.

3. Delavce je potrebno nadalje seznanjati z razrednim bistvom ustavnih dopolnil. Zavzeti se moramo za to, da bodo sa-

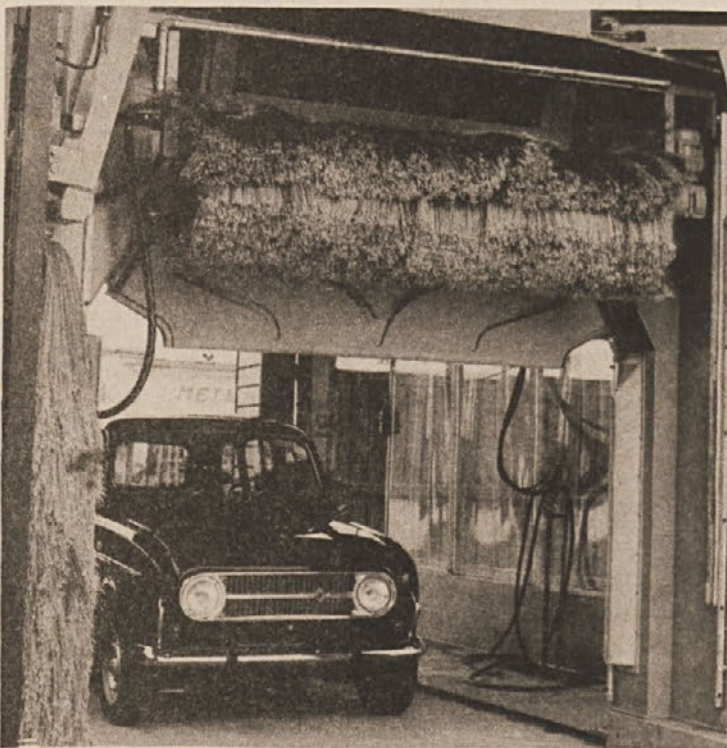
moupravni sporazumi ter statuti TOZD resnično odražali vsebino 21., 22. in 23. ustavnega amandmaja.

4. Vsa vodstva ZK od osnovnih organizacij do občinskih komitejev morajo dejansko kontrolirati izvajanje sklepov, ki so bili sprejeti v zvezi z ustavnimi dopolnili in takoj podzeti ustrezne ukrepe.

Pri ustavnih dopolnilih II. faze smo v določenih zakasnitvah. Za to še ni gradiva zvezne ustavne komisije, kar pa ne sme biti ovira za uspešen pristop k izpolnjevanju ustavnih amandmajev. Tu ugotavljamo, da je najdlje občinske skupščine Novo mesto, saj ima predlog statuta, prilagojenega dopolnilom, že več kot dva meseca v javni razpravi.

Ustavni amandmaji, nova ustava, zakoni, ki ji bodo sledili, so pravno – formalni izraz najnujnosti ustreznih družbeno-ekonomskih odnosov na sedanjih stopnjah družbenega razvoja, ki želi skozi pisano postaviti zagotoviti nadaljnji razvoj tistim družbenim odnosom in procesom, ki vodijo k vedno večji vlogi delavskega razreda v procesu celokupne družbene reprodukcije, k racionalni in samoupravnejši družbi, k družbi, ki bo umela ostajati ekonomsko in politično svobodna v krogu ostalih družb v današnjem in jutrišnjem svetu.

(nadaljevanje na 15. strani)

Dva naša izdelka na zagrebškem sejmu: katrca v pralnici avtomobilov

Kritična ocena

(nadaljevanje s 14. strani)

Ce hočemo to novo ustvarjati, potem moramo biti komunisti povsod prisotni v boju za takojšnjo vsebinsko analizo obstoječih odnosov ter njihovo spreminjanje v nove kvalitete, ki bodo v skladu z našimi ustavnimi stremljenji. Družbi je torej potrebna naša iniciativa, naše znanje, naše prepričanje in to tako v delovnih organizacijah, kot v interesnih skupnostih — občini na sploh.

Bolj pogumno, ustvarjalno in zagnano se moramo lotiti dveh temeljnih nalog: seznanjati in osvežiti ter spodbujati delovne kolektive, delavce, občane o bistvu ustavnih amandmajev, o tem kaj je TOZD, kaj za sodobno samoupravno socialistično družbo to pomeni iz gospodarskega, samoupravnega, političnega vidika, pod kakšnimi pogoji se TOZD lahko ustanovi in kakšni so možni trajni odnosi z drugimi TOZD. Prav tako je treba javnost seznanjati z novim skupščinskim sistemom, z delegatskim ravnanjem in z ostalimi vprašanji, ki se nanašajo na ustvarjanje novih odnosov v družbi.

Drugič: ni naša naloga, da samo razlagamo novo, ampak da se vsak po svojih strokovnih in političnih močeh tudi neposredno vključuje v vsebinske, organizacijske in tehnične priprave za uveljavitev novega delovnega človeka in občana, še posebno pa posameznih profilov strokovnjakov, kot so tehnologi, ekonomisti, pravniki, politologi itd. Ustavno tvarino je treba z našo lastno ustvarjalnostjo predelati v jezik novih družbenih razmerij v TOZD, OZD, ZD, krajevnih skupnostih, interesnih skupnostih, občini kakor tudi med njimi in tako pozitivno dograditi obstoječo pozitivno družbeno prakso. In to mora biti naše delo. Zato je vsako odlašanje škodljivo.

Spoznati moramo, da je idejno-politična borba na vsebinskih spremembah našega dela trajna naloga. Nekateri pričakujejo, da bo akcija, ki je sedaj v teku, zamrla. Vendar komunisti tega ne smemo dovoliti, ker bi to pomenilo odstop od naše revolucionarne poti v socializem. Naše metode dela pa moramo čvrstiti z metodo kontrole izvajanja sklepov.

BOŽO KOČEVAR

Pogled na servisno postajo IMV, kakršno smo razstavili na velesejmu v Zagrebu

Povsod bodimo varčni!

Smo v obdobju, ko družba z vsemi naporimi utira pot trdnjšim temeljem gospodarstva. Tem naporom se pridružujejo tudi vsa podjetja, ki hočejo z večjo in racionalnejšo proizvodnjo ustvariti čim več za svoje člane kolektiva in s tem za vso družbo. Priključimo se tudi mi tem naporom! Industrijsko gledamo ne samo na stvari, ki jih v tovarni izdelujemo, ampak tudi na stvari, ki jih posredno ali neposredno pri delu uporabljamo in izkoriščamo.

Le malokrat se zavedamo, da nam razen lastnega izdelka in orodja, ki ga uporabljamo na delovnem mestu, pripadajo tudi vse naprave in stroji v tovarni, v katere so bila vložena velika sredstva in katerih izkoriščanje zahteva še več denarja. S pravilnim ravnanjem in gledanjem na vse, kar uporabljamo v tovarni, močno vplivamo na čisti del zaslужka pri vsakem našem izdelku.

Če se omejim samo na porabo energijskih virov in vrst energij, pridemo do velikih izdatkov, ki pa jih lahko z majhno pazljivostjo in odgovornostjo vsakega posameznika močno zmanjšamo. Tako nas stane povprečna mesečna poraba mazuta za ogrevanje 67.000 din, poraba električne energije 145.000 din in poraba vode 72.000 din. Res je, da so v teh številkah zajete tudi izgube, ki nujno spremljajo vsako preoblikovanje in prenašanje energij, vendar je delež neupravičenih

izgub veliko večji in predstavlja v krajših časovnih presledkih tudi do 15 odstotkov celotne porabe.

V zimskih mesecih so energetske porabe veliko večje kakor v poletnih, zato so vse energetske naprave bolj obremenjene. Večja stopnja obremenjenosti ni samo v tovarni, ampak tudi pri proizvajalcih in posrednikih, od katerih smo odvisni glede nabave nekaterih vrst energij. Zato z racionalnejšo porabo energij močno razbremenjujemo vzporedno z notranjim energetskega sistema še zunanji sistem. Vsak sistem pa pri polni obremenitvi zahteva nove naprave in rekonstrukcije, za katere moramo denar v celoti sami odvajati, izven tovarne pa prispevati določen delež.

V mesecih, ko si ogrevamo prostore, so razlike med zunanjo temperaturo in notranjimi prostori po več deset stopinj. Pri takšnih razlikah temperatur in pri tako velikih prostorninah proizvodnih prostorov z nedoslednim zapiranjem prostorov izgubljam ogromne množine toplote in s tem velike nepotrebne količine goriva. Tako lahko prostori, ki so bliže izvoru energije za ogrevanje, izkoristijo prekomerno množino toplote, zaradi česar je primanjkuje za oddaljene prostore.

Veliko vidnejše so izgube pri električni energiji. Po nepotrebnem izkoriščamo energijo pri razsvetljavi. Samo razsvetljava predstavlja 30 odstotkov upo-

rabljene električne energije. Pogosto se zgodi, da je v prostorih prižgana luč, ko ni potrebno ali ko je dnevna svetloba povsem zadostna. Podobno je stanje pri porabi vode, kjer zaradi malomarnosti puščamo odprte pipe. Le redki izmed mimoidočih se spomnijo, da tako odteka prenekateri težko prisluženi dinar ...

Še bi lahko naštevali druge vire, kot so razni plini in goriva, katerih potrošnjo bi lahko močno zmanjšali.

Pri vsem tem se zdi, da premalo cenimo svoj napor, ki nam bi bil lahko z večjim občutkom do skupnih stvari veliko bolj poplačan. Res je, da določene službe skrbijo za odpravo neracionalne porabe, vendar v kolektivu ni nobenega uspeha brez iskrenega prizadevanja nas vseh! Zato se na vsakem koraku v tovarni vključimo v industrijski utrip življenja, da bomo naloge lažje izpolnili!

STANISLAV TOMC, dipl. ing.

Vaša kri rešuje življenje

Letošnje leto je jubilejno leto krvodajalcev.

Že 20 let ti plemeniti ljudje s svojo krvjo rešujejo ljudi, ki so v življenjski stiski. Ta humani dejanja so odraz človečnosti in visoke stopnje solidarnosti do sočloveka.

Tudi v našem kolektivu imamo veliko članov, ki se radi odzovejo vabilu Rdečega križa. V preteklem letu so zaposleni v IMV 420-krat darovali kri. Imeli smo primere nujnih pozivov iz bolnice. Naši člani kolektiva so brez vprašanj odšli na transfuzijsko postajo. V primeru prometne nesreče našega voznika so vsi naši vozniki iz avtoparka soglašali, da s svojo krvjo pomagajo sodelavcu. Veliko voznikom je bila kri tudi odvezeta.

S temi humanimi akcijami je potrebno tudi letos nadaljevati.

Za naše podjetje je za večje odvzeme planirana akcija v juniju. S tem v zvezi vabimo delavce, da se prijavijo k odvzemu krvi. Posebno vabimo zaposlene izven proizvodnje v raznih režijskih službah. Proizvodnja je ravno v tem roku zaradi sezone najbolj obremenjena in vsak izpad iz proizvodnje občutimo vsi.

Vse delavce, ki želijo darovati kri, prosimo, da se o tem predhodno pogovorijo s svojimi nadrejenimi, da izostanek planirajo.

Odvzemi krvi so vsak torek od 7. ure dalje na transfuzijski postaji nove bolnice v Kandiji.

V prvem četrtletju so naši delavci tudi darovali kri. Njihova imena objavljamo in se vsem krvodajalcem najlepše zahvaljujemo zanjihovo plemenitost!

Sindikalna podružnica IMV

Kri so darovali v zadnjih štirih mesecih (v oklepajih je za imeni podatek, kolikokrat je posameznik doslej daroval kri):

Špehar Stane (11 - krat), Mlakar Ivan (3), Čečelič Franc (8), Kovačič Miha (7), Zabkar Alojzija (6), Ponikvar Anotn (7), Rajk Leopold (11), Može Marija (2), Nose Franc (5), Čečelič Jožefa (1), Novak Silvester (3), Luzar Albin (8), Ambrožič Srečko (3), Vrščaj Milan (6), Rolih Martin (2), Golobič Anton (3), Tomšič Silvester (7), Luzar Franc (1), Bele Ivan (4), Cimermančič Jože (2), Rukše Franc (3), Rajk Martin (5), Bogolin Stane (10), Dolinšek Anton (7), Andrejčič Franc (17), Gimpelj Anton (4), Brulc Jože (24), Štukelj Jože (6), Goršin Jože (16), Meglič Rudi (2), Pavlič Anton (2), Majetič Karlo (30), Zupančič Franc (-), Mislej Ja-

nez (27), Tutin Martin (2), Poljanc Alojz (6), Jarc Jože (4), Irt Marija (6), Mramor Jože (6), Dragan Franc (5), Matko Kristina (8), Kastrevc Jože (7), Barborič Jože (7), Uzman Terezija (7), Gazvoda Janez (4), Blažič Jože (4), Turk Ivan (20), Hrovat Jože (5).

v mesecu februarju 1973

Miklavčič Anton (18), Sašek Franc (12), Kukman Ciril (17), Krnc Vida (7), Franc Pavlenč (27), Kmet Rudi (1), Ivanež Jože (11), Bratkovič Martin (4), Bambič Branko (1), Kmet Rudi (7), Drab Alojz (8), Jerele Jože (2), Čečelič Franc (20), Kopina Jože (5), Bobič Ivan (12), Muhič Alojz (4), Resnik Anton (1), Skrbec Jože (3), Florjančič Jože (3), Jenič Milan (7), Jerman Janez (18), Ajdišek Anton

(3), Tomšič Silvester (7), Vrščaj Milan (7), Sušteršič Peter (7), Erjavec Martin (1), Šafar Marin (17), Ivanež Marin (2), Srebrnjak Jože (3), Rajk Franc (3), Čečelič Franc (9), Brudar Jože (6), Bogolin Slavko (11), Rajk Martin (6), Pavlič Avgust (19), Nose Franc (6), Kralj Martin (4), Udovc Avgust (3), Rajk Ivan (4), Rajk Leopold (12), Metelko Slavko (1), Lobe Franc (14), Starc Alojz (5), Cimprič Jože (9), Nose Marija (1), Rolih Martin (3), Konda Marjan (2), Jeralič Franc (2), Jeralič Janez (2), Jenič Franc (3), Ambrožič Srečko (4), Luzar Albin (9), Goršin Milan (3), Kotar Stane (1), Božič Jože (6), Franko Ivan (2), Tramte Stanko (7), Srebrnjak Alojz (2).

v mesecu marcu 1973

Brulc Franc (15), Hudoklin Janez (1), Božič Ivan (16), Turk Franc (6), Radovan Anton (8), Brulc Viktor (4), Šiler Stanislav (1), Šiško Ivan (1), Udovc Franc (8), Brulc Franc (1), Lindič Terezija (3), Zalokar Pavla (1), Zupančič Franc (11), Zupan Aleksander (40), Pavlin Alojz (14), Miklič Frančiška (1), Klobučar Stanko (8).

v mesecu aprilu 1973

Uzman Terezija (8), Adamič Bogdan (8), Meglič Rudi (3), Mlakar Ivan (4), Bojanc Vinko (4), Nagelj Daniel (3), Lindič Alojz (1), Kralj Franc (4), Andruščič Rudi (9), Hočevar Martin (3), Kolenc Jože (13), Junc Janez (9), Ponikvar Anton (8), Zupančič Karolina (7), Mihelič Kristina (4), Flajšman Jožefa (1), Bašič Rasim (-), Jerman Janez (4).

Ureditev interne zakonodaje s področja varstva pri delu

Sodobno izvajanje varstva pri delu zahteva tudi sodobno zakonodajo s tega področja. Tako imamo zvezni zakon o varstvu pri delu, republiški zakon o varstvu pri delu ter celo vrsto pravilnikov, ki urejajo izvajanje varstva pri delu za posamezna delovna področja. Za dobro izvajanje varstva pri delu eksterna (zunanja) zakonodaja ni dovolj z ozirom na specifičnosti posamezne delovne organizacije. Vsled navedenih razlogov je potrebno, da delovna organizacija predpiše interni (notranji) pravilnik o varstvu pri delu.

Prvi pravilnik o varstvu pri delu je naše podjetje predpisalo že 29. 4. 1964, vendar pa je z izdajo nove zakonodaje zastarel in sedanji organizaciji podjetja več ne ustreza.

Osnutek pravilnika, ki ga dajemo v razpravo, je nastajal dalj časa, predvsem vsled organizacije in spremembe proizvodnje ter ustanavljanja novih delovnih enot, v zadnjem času pa tudi vsled ustavnih dopolnil.

Osnovni namen pravilnika je razdelitev odgovornosti do izvajanja varstva pri delu, kajti nosilec nalog izvajanja varstva pri delu je delovna organizacija. Da bi lahko to zahtevo uresničili, moramo vedeti, kdo je za posamezna delovna področja odgovoren oziroma katere so naše pravice in dolžnosti v zvezi z varstvom pri delu. Zavedati se moramo, da je izvajanje varstva pri delu v delovni organizaciji zelo pomembna naloga, saj se ukvarja z varovanjem človekovega

zdravja in življenja ter preprečevanjem delovnih poškodb. Zato je naša dolžnost, da sleherni član kolektiva v največji meri prispeva k varovanju sebe in sodelavcev.

Kot smo že omenili, predpisuje pravilnik v prvem delu odgovornosti in naloge, ki jih imajo organi upravljanja, vodilne osebe, vodstveni in strokovni kader, neposredni proizvajalci ter strokovna služba za varstvo pri delu. Naštete naloge se nanašajo konkretno na posamezna delovna področja oziroma delokroge, na organe upravljanja pa za celotno podjetje in za posamezne temeljne organizacije združenega dela.

V drugem delu pravilnik organizacijsko obravnava posamezna področja, ki so zadolžena za izvajanje varstva pri delu kot so zdravstveno, tehnično, sanitarno in drugo varstvo. Razumljivo je, da ta področja niso obdelana obširno, temveč le organizacijsko, ostale zahteve v zvezi s temi področji pa se izvajajo v skladu s predpisi o varstvu pri delu ter posebnih prilog pravilnika.

Večkrat se dogaja, da odgovorne osebe, posebno pa neposredni proizvajalci predpisanih ukrepov ne izvajajo tako, kot je to potrebno za doseg ustreznih stopnje varnosti. Zato predpisuje pravilnik tudi sankcije za neizvajanje ukrepov s področja varstva pri delu. Sankcijski ukrepi so zasnovani na osnovi pomembnosti varstva pri delu, zato se šteje neupoštevanje varstvenih ukrepov

kot hujša kršitev delovne dolžnosti. Možna je tudi izključitev iz delovne organizacije. Taki sankcijski ukrepi so predpisani predvsem zato, ker si ne moremo in ne smemo dovoliti, da bi bili v naši delovni organizaciji tudi ljudje, ki zavestno spravljajo sebe kakor tudi sodelavce v nevarnost.

Pravilnik varstva pri delu je zasnovan na organizacijskih ukrepih, vendar pa to za ustrezno izvajanje varstva pri delu še ni dovolj. Pravilnik zato pogojuje izdajo posebnih dodatkov pravilnika. Ti dodatki pravilnika so njegov sestavni deli in so naslednji:

— normativ osebnih varovalnih sredstev,

— navodila za varno delo na posameznem delovnem mestu oziroma za posamezna delovna področja,

— pravilnik o periodičnih pregledih delovnih priprav in naprav,

— program izobraževanja.

Vse člane kolektiva naprošamo, da na osnutek, ki bo prišel v obravnavo, dajo svoje pripombe in misljenja k posameznim poglavjem, katere bomo upoštevali pri sestavi dokončnega pravilnika.

SLUŽBA
VARSTVA PRI DELU

Tehnološke novosti v proizvodnji lesnih elementov prikolic

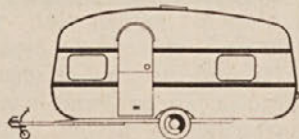
Nadaljevanje

Posebna skrb se v novem tehnološkem postopku posveča sušenju lesa. Zaradi velike porabe suhega žaganega lesa za elemente (dnevno 75 m³) se je bilo potrebno odločiti za specialno metodo pospešenega sušenja s pregreto paro. Prednosti tega sušenja so:

1. zelo kratek čas sušenja, torej velike kapacitete sušilnih komor in s tem ekonomičnost sušenja;

2. les, posušen po tem postopku, je stabilnejši, manj se krči in nabreka, kar je za izdelavo elementov posebno važno;

3. vodenje sušenja je enostavno, nove sušilne komore imajo urejeno povsem avtomatsko vodenje sušenja.

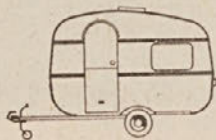
Slabe strani takega ostrega sušenja pa so: delna sprememba barve lesa, kar pa za izdelavo elementov prikolic ni bistvenega pomena.

V sušilnih komorah posušen les na 8 – 10 % vlažnosti se nato vskladišči v zaprte lope, da se izenačijo napetosti v lesu, ki so nastale med sušenjem zaradi hitrega izparevanja vode. Zelo visok strošek predstavlja pri izdelavi lesnih elementov transport lesa; pri sedanjem načinu transporta je treba vsako desko od žage do strojnega razreza lesa v letvice osemkrat ročno proložiti. To znese pri dnevni porabi 75 m³ x 8 = 600 m³. Z nabavo bočnega viličarja bo to prekladanje lesa odpadlo, ker se bodo transportirali zložaji lesa od žage do kop za naravno sušenje, od tu do sušilnih komor, od sušilnih komor do temperirnice in od temperirnice do strojev za razrez letev z bočnim viličarjem tako, da bo ročno zlaganje desk v zložaje samo enkrat, in to na sortirni rampi žage.

Priprava letvic za elemente prikolic bo mehanizirana. De-

ske se dostavljajo na valjčno progo čelilnega stroja iz temperirnice z bočnim viličarjem. Od tu se potesne zložaj desk na dozirno dvigalo, katerega upravlja delavec, ki hkrati poravnava deske in s tem uravnava dotok desk na avtomatsko večlistno žago, kjer se deske pričelijo na predpisane dolžine. Kapaciteta čelilne žage je 30 do 80 m³ pričeljenih desk v 16 urah, odvisno od asortimana.

Pričeljene deske transportirata dva gnana transporterja do večlistnih kombiniranih krožnih žag s skobeljnimi in poravnalnimi agregati, kjer se v eni delovni operaciji deske poravnajo, poskobljajo na debelino in razžagajo v letvice. Nažagane letvice nato sortirajo za finalno predelavo. Kapaciteta enega stroja za razrez letev je 15.000 do 40.000 metrov nažaganih letvic v 16 urah, kar je odvisno od širine desk in širine ozir. debeline nažaganih letvic.

Tako nažagane letvice so ravne, gladke in enakih debelin, kar je za nadaljno obdelavo posebno važno.

Stroji za vzdolžni razrez letvic so sodobno konstruirani in omogočajo istočasno razrez letev različnih širin, kar se doseže s poljubno nastavitvijo krožnih žagnih listov na vretenu stroja.

Vzdolžno razžagane in po dimenzijah ter kvaliteti sortirane letvice nato dostavljamo v obrate za fizikalizacijo pohištenih elementov. Tu se na strojih za čeljenje pričelijo na točne dolžine. Stroji za čeljenje letev so specialne izvedbe z merilno letvijo in nastavki, ki omogočajo čeljenje treh različnih dolžin letev z enkratno nastavitvijo stroja. Čeljenje letev pod kotom do 45 stopinj je omogočeno z nagibom krožnega žagnega lista.

Lesne vezi letev, to je čepe, utore, peresa itd. izdelajo na miznih in nadmiznih visokoturnih rezkarjih s 6000 do 18.000 obrati v minuti.

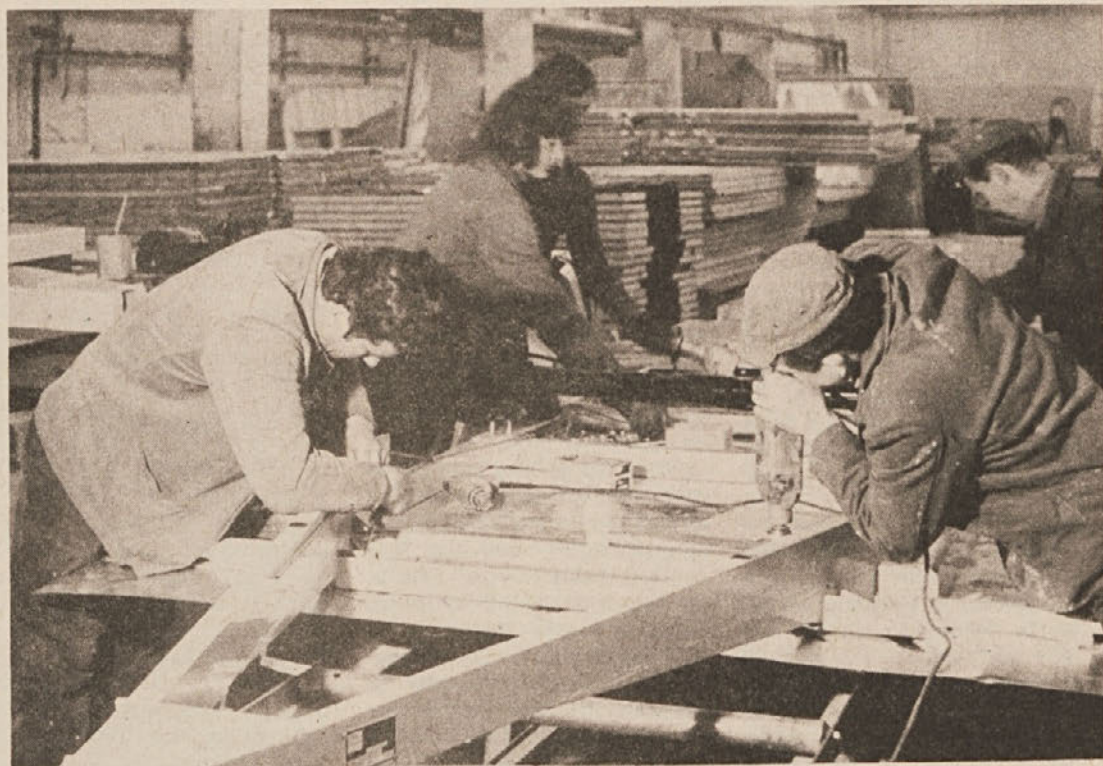
Vežane plošče se dostavljajo do kontrolne mize, kjer pregledajo kvalitete tiskanih površin. Na osnovi kvalitete površin plošč se določi krojenje plošč

za posamezne elemente ozir. sklope. Iz estetsko neoporečnih delov plošče krojijo elemente za zahtevne sklope, iz ostankov plošč pa elemente za sklope, ki so v prikolicah vgrajeni na skrita ali manj vidna mesta. Plošče krojijo na formatnih žagah ali miznih krožnih žagah, s trdokovinskimi krožnimi žagnimi listi, ki omogočajo kvaliteten odrez. V perspektivi je predvideno krojenje plošč centralno na enem mestu, s čemer bo omogočeno:

- večje izkoriščenje plošč,
- lažja izbira plošč za zahtevnejše pohištvne elemente,
- manjše zaloge plošč in
- lažja kombinacija barvnih nians tiska in s tem tudi lepši učinek notranjosti prikolic.

(NADALJEVANJE PRIHODNJIČ)

V dobrih 15 letih smo naglo napredovali. Ni še dolgo, kar je bil tu servis za kmetijsko mehanizacijo, danes pa se že uvrščamo med 50 največjih podjetij v Jugoslaviji. Hkrati smo postali največji evropski proizvajalci avtomobilskih prikolic

Naše prikolice iz belgijske tovarne

Proizvodnja prikolic v Belgiji

S proizvodnjo sedanjega tipa JUNIOR prikolic smo začeli šele januarja letos v belgijski tovarni. Delamo po najmodernejših postopkih, ki so zdaj znani v zahodni Evropi. Sestavne elemente za prikolice dela naša organizacija združenega dela v posameznih obratih, kot na primer:

pohišstvo v Črnomlju in na Suhorju, osi na Mirni, šasije v Novem mestu in podobno. To pomeni, da smo z belgijsko tovarno razbremenili montažo v Novem mestu, kjer smo morali zaradi premajhnih zmogljivosti že marca 1972 prenehati sestavljati prikolice tipa JUNIOR. Zdaj pa, čeprav nismo uspeli v tako kratkem povečati zmogljivosti za sestavo teh vrst prikolic, lahko izvažamo več elementov za prikolice JUNIOR.

V tovarni v Belgiji so zadnje tedne že redno sestavljali več kot 30 prikolic na dan — od tipa 305 do vključno 500. Po načrtu bomo v Belgiji od julija naprej delali po 1.000 prikolic tipa JUNIOR na mesec. Kajpak to zahteva, da v prihodnjih mesecih zastavimo vse moči, da bo tudi naša proizvodnja elementov tekla po planu. Služba za pakiranje in odpremo delov v Črnomlju bo prav tako imela v naslednjih mesecih pomembno nalogo. Od natančnosti in pravočasnosti opravljenih nalog teh delavcev je namreč v veliki meri odvisno, če bo proizvodnja v tovarni v Belgiji tekla nemoteno: brez dragih zastojev zaradi manjkajočih sestavnih delov.

Naloga vseh služb v naši organizaciji združenega dela je torej, da se temeljito pripravijo na povečanje proizvodnje prikolic JUNIOR.

Belgijskim kupcem smo prve take prikolice predstavili na spomladanskem sejmu v Bruslju, kjer so se pojavili tudi vsi

Sodobna industrijska proizvodnja temelji na načelih, ki pogojujejo uspešno, ekonomično in plansko poslovanje tako podjetja kakor tudi posameznih obratov in oddelkov. Ta načela so v vsakem podjetju določena z organizacijo poslovanja in s službami, katerih naloga je ta načela skrbno uresničevati ter skrbeti za točno in pravočasno izvajanje. Vse napake in zamude v proizvodnji izhajajo iz napak in zamud služb ali posameznikov, ki opravljajo pripravljala dela za to proizvodnjo. Že utečena proizvodnja ima občutno manj teh napak in zamud, medtem ko se le-te močno povečajo pri osvajanju novih proizvodov, pri raznih izboljšavah in spremembah, torej tam, kjer se uvaja nekaj novega. Zato je pri teh pripravljalnih delih potrebna še posebna pozornost.

Za vse konstrukcije izdelujejo načrte v oddelku razvojne konstrukcije, preizkusimo pa jih v eksperimentalnem oddelku naše tovarne, kjer tudi izdelamo prototip. Morebitni popravljeni načrti gredo nato v TPP (tehnična priprava proizvodnje), kjer izdelajo potrebno doku-

mentacijo za lansiranje „O“ (nulte) serije v proizvodnjo. Pri izdelavi tehnološkega postopka je možno marsikatero pozicijo novega proizvoda z ustreznim predlogom poceniti, poenostaviti ipd. Z majhno spremembo dimenzije ali kvalitete materiala se vklopimo v že obstoječi izbor materiala ali pa dosežemo prihranek na materialu; s konstrukcijo ustreznega cenenege orodja dosežemo minimalen čas izdelave pozicije, več podobnih pozicij lahko poenotimo in delamo z istim orodjem itd. Posebno važna je ekonomska upravičenost izdelave dražjih orodij in naprav. Če se zaradi nujnosti izdelava začasni tehnološki postopek za delo z univerzalnimi orodji, kar se čisto dogaja, je potrebno čimprej izdelati specialna orodja, stalni tehnološki postopek in ga takoj vpeljati v proizvodnjo.

V posameznih oddelkih avtomobilske proizvodnje so določeni obratni tehnologi, katerih posebna naloga je, skrbeti za pravilno uvajanje novih proizvodov v proizvodnjo. Odgovorni so za to, da v proizvodnih oddelkih delajo po tehnološkem

jih bomo prodali več kot 10.000 — se bo naša prodaja na evropskem trgu še znatno povečala. To pa seveda vodi k popolnejšemu razvoju našega programa prikolic v naši organizaciji združenega dela.

SLAVKO BLATNIK

postopku. Razne izboljšave in spremembe, izhajajoč iz predlogov proizvodnih oddelkov, TPP, konstrukcije ipd., prihajajo z obvestili v proizvodne oddelke in OPPA in jih je potrebno takoj skrbno pregledati in ustrezno ukrepati: v OPPA popraviti ali menjati dokumentacijo za razpis in staro uničiti, popraviti plan materiala, v proizvodnih oddelkih umakniti neveljavno dokumentacijo in v prisotnosti obratnega tehnologa prevzeti novo. Pogosto se dogaja, da je izdelano novo specialno orodje, tudi nov tehnološki postopek, proizvodnja pa še vedno dela po starem ali začasnem postopku. Tako prihaja po nepotrebnem do izgube časa in materialne škode.

Pripravljalne službe in posamezniki, sem spadajo vsi od TPP preko OPP, nabave in tja do nastavljalca v proizvodnem oddelku, lahko torej s svojim skrbnim ali neskrbnim delom močno vplivajo na miren ali nemiren tok proizvodnje, na večjo ali manjšo ekonomičnost in s tem na cenenost proizvodnih izdelkov.

STANKO POCAJT

Navada je že, da si sami za potrebe proizvodnje usposabljammo KV strokovni in vodstveni kader. Večletno uspešno delo na tem področju in bodoče potrebe proizvodnje nam narekujejo, da tudi v letošnjem šolskem letu sprejmemo v uk nove fante ter jih usposobimo za kvalificirane delavce.

Zelo pester je izbor poklicev, katerih se lahko izučijo mladi fantje v Industriji motornih vozil. Izučitev je možna za poklice: avtomehaničar, avtoklepar, strojni ključavničar, strugar, orodjar, rezkalec, avtoličar, obratni električar. V letošnjem letu bomo sprejeli v uk fante tudi za izučitev v lesni stroki za poklic pohištvenega mizarja. Potrebe po tem kadru nam narekuje velik razvoj prikoličarske proizvodnje.

Za 86 mladih fantov ima podjetje v Novem mestu prosta učna mesta. 28 vajencev bodo pa sprejeli v uk zunanji obrati v Brežicah, Mirni in Šentjerneju. Priprave za sprejem vajencev bodo stekle v avgustu. Zaposlitev odnosno vključitev v vajeniško šolo bo izvršena v septembru tega leta.

Usmeritvi mladine v poklice posvečamo vso pozornost in pri tem sodelujemo s strokovnjaki Zavoda za zaposlovanje in poklicnega usmerjanja v Novem mestu. Ti strokovnjaki — psihologi že več let spremljajo razvoj in nagnjenja učencev in tako pomagajo mladini pri usmerjanju v poklice ali študij. Pred dokončno odločitvijo, za kakšen poklic je posameznik najbolj primeren, psihologi zavoda kandidate testirajo. Pri odločitvi za poklic upoštevamo še rezultate zdravniških pregledov in željo učenca. Vsi ti

ukrepi so potrebni in veliko pripomorejo, da se mladina pravilno usmerja in pripravlja za bodoče življenje.

Podjetje sprejema z vključitvijo učencev v uk veliko obveznost in odgovornost do staršev in družbene skupnosti. V našem skupnem interesu je, da si vzgojimo in usposobimo dober kader, ki bo zamenjal starejšo generacijo. Zato vabimo v kolektiv mlade fante, ki imajo veselje do poklicev, katerih se lahko izučijo v našem podjetju ter želijo pozneje tudi v našem podjetju delati.

Prednost pri vpisu imajo otroci zaposlenih staršev v Industriji motornih vozil. Vsi zainteresirani naj pošljejo prošnjo v kadrovski oddelak v Novo mesto zaradi evidence. Obenem vabimo starše in učence, da se zglasijo v kadrovskem oddelku, da jih podrobneje seznanimo z izobraževanjem, nagrajevanjem učencev in z ostalimi ugodnostmi, ki jih podjetje nudi vajencem.

Služba za izobraževanje delavcev

Sprejet »paket« predpisov s področja medsebojnih razmerij

Trije zbori zvezne skupščine: zbor narodov, družbenopolitični zbor in gospodarski zbor, so sprejeli šest zakonov, ki urejajo področje združenega dela. Gre za predpise, ki vsebinsko urejajo vprašanja, za katera so začrtala okvirne ustavna

dopolnila. Vseh šest predpisov je obrazložil dr. Slavko Komar, predsednik skupne komisije za zakone o združenem delu vseh zborov zvezne skupščine.

Institucionalno pravni sistem družbenih odnosov v združenem delu je odvisen od nekaterih pomembnih vprašanj. Gre za pravico samoorganiziranja delavcev oziroma pravico ustanavljanja OZD, delovnih organizacij in drugih organizacij združenega dela. Drugo pomembno vprašanje je vprašanje pravnega subjekta OZD, sledi vprašanje načina urejanja medsebojnih razmerij delavcev v združenem delu in končno še opredelitev pravic delovne organizacije v zvezi z družbenimi sredstvi.

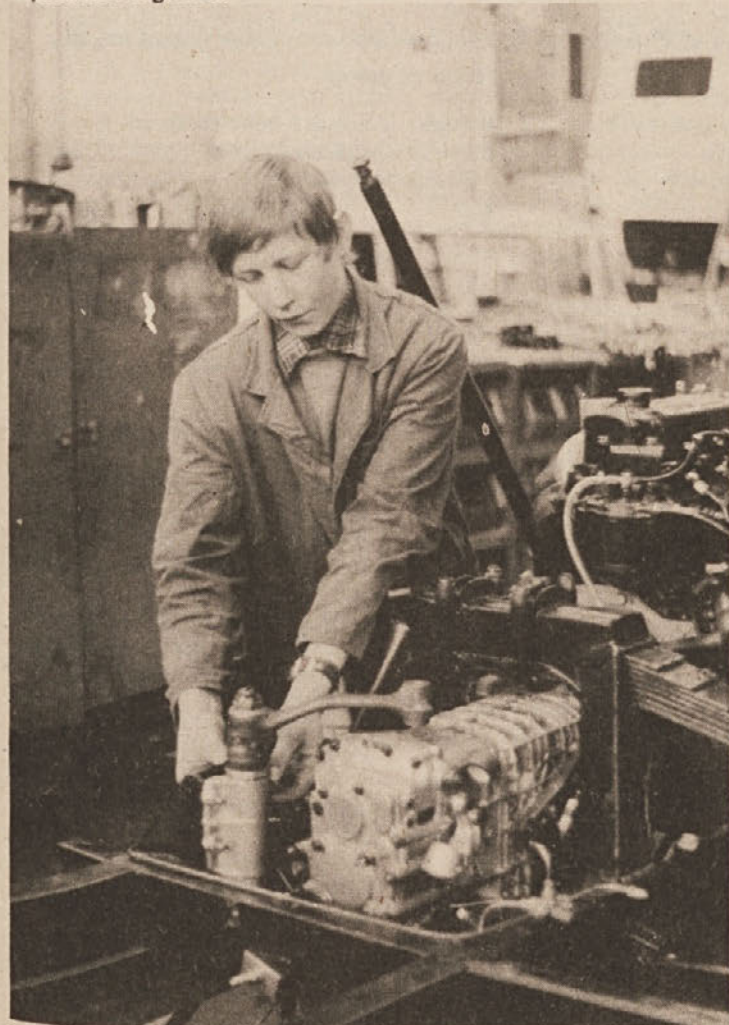
V nadaljevanju svojega ekspozeja je dr. Slavko Komar dejal, da zakon o konstituiranju in vpisu v sodni register organizacij združenega dela integralno ureja pravni status OZD, in sicer predvsem z urejanjem ustanavljanja in konstituiranja temeljnih in drugih organizacij združenega dela ter urejanjem njihovega vpisa v sodne registre, vključno s pravnimi posledicami takšnega vpisa. Zadevni zakon daje instrumentarij in je lahko pomemben dejavnik pri nadaljnjem razvoju integracijskih procesov oziroma pri medsebojnem povezovanju OZD. To pa z drugimi besedami pomeni, da s tem predpisom razvrstimo vse pripombe v zvezi z delavskimi dopolnili, češ da razbijamo velike sisteme in ustvarjamo atomizirane gospodarske subjekte, nesposobne za večje in pomembnejše gospodarske posege.

Izhodišče zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu pa je izrecno opredelitev, da so delavci subjekti urejanja in ustvarjanja pravic in obveznosti iz dela in po delu, torej iz medsebojnih odnosov v združenem delu. Delavci neposredno in enakoopravno s samoupravnim sporazumom o medsebojnih razmerjih v združenem delu v TOZD urejajo in ustvarjajo pravice in obveznosti iz teh razmerij. Pri tem pa so dolžni zagotoviti, je poudaril dr. Slavko Komar, vse tiste pravice, ki so z zakonom imperativno in enotno urejene za vso Jugoslavijo, vendar praviloma brez kvalifikacije.

Med najbolj značilne določbe iz »paketa« zakonov o združenem delu sodijo določbe, da je treba vodilna delovna mesta vedno zasedati z razpisom in da je treba obvezno določiti tudi reelekcijo in rok za reelekcijo za zadevna delovna mesta. Delovni teden je omejen na 42 ur, najkrajši letni dopust znaša 18 dni, najdaljši pa 30 delovnih dni (razen v izjemnih primerih, ko je lahko tudi daljšati.)

Delavcem je zagotovljen tudi tedenski počitek, in sicer najmanj 24 ur. Delavkam je zagotovljen porodniški dopust 105 dni, delavci, mlajši od 18 let pa ne smejo delati ponoči v industriji, gradbeništvu in v prometu. Tem delavcem je zagotovljen tudi dodatni letni dopust sedem delovnih dni.

Omenjeni zakoni urejajo še področje osebnega dohodka, vlaganje tujega kapitala, firmo in grb OZD itd.

Delo na montažnem traku v avtomobilski proizvodnji je zelo odgovorno ter zahteva vso pozornost in doslednost

Kako je s posojili?

Jugobanka s sedežem v Ljubljani nam je dostavila korigirani „Pravilnik o posojilih za stanovanjsko gospodarstvo in ostale namene“, da z njim seznanimo zaposlene v našem kolektivu. Pravilnik bo prav gotovo zanimal marsikoga, predvsem pa tiste, ki se odločajo za stanovanjsko izgradnjo in iščejo pot, po kateri bi prišli do ustreznih finančnih sredstev na najbolj ugoden način.

JUGOBANKA LJUBLJANA PRAVILNIK O POSOJILIH ZA STANOVANJSKO GOSPODARSTVO IN OSTALE NAMENE

I. splošna določila

1. člen

Jugobanka, sedež Ljubljana (v nadaljevanju: banka) daje po tem pravilniku, ki ga je sprejel izvršni odbor Jugobanke in ki je v skladu z zakonom o bankah in kreditno bančnih poslih, posojila za stanovanjsko in komunalno graditev ter za ostale namene, kreditno sposobnim občanom – državljanom SFRJ in pravnim osebam, ki v banki namensko varčujejo, namensko vežejo sredstva za določen čas ali jih vplačajo v kreditni sklad banke.

2. člen

Banka daje posojila za stanovanjsko graditev:

– občanom in pravnim osebam za nakup novih stanovanj in stanovanjskih hiš pri organizacijah, ki so registrirane za proizvodnjo in prodajo stanovanj za trg;

– občanom in pravnim osebam za graditev in dograditev stanovanjskih hiš, za katere je izdano lokacijsko in gradbeno dovoljenje;

– občanom za rekonstrukcijo stanovanj in stanovanjskih hiš, če gre za pridobitev novih stanovanjskih površin ali izboljšanje stanovanjskih razmer;

za ostale namene:

– občanom za nakup, gradnjo ali dograditev poslovnih prostorov,

– občanom za gradnjo, dograditev ali nakup turističnih objektov,

– občanom za opremo poslovnih prostorov in turističnih objektov,

– občanom za gradnjo, dograditev gospodarskih poslopij za kmetijsko dejavnost,

– občanom za adaptacijo poslovnih prostorov,

– občanom – kmetijskim proizvajalcem za nakup kmetijske mehanizacije.

3. člen

Občan ali pravna oseba skleneta z banko ustrezno pogodbo o varčevanju ali vezavi.

4. člen

Banka daje posojila občanom – državljanom SFRJ, če izpolnjuje pogoje po tem pravilniku. Banka daje posojila predvsem tistim pravnim osebam, ki z njo poslovno sodelujejo.

II. VARČEVANJE OBČANA ZA STANOVANJSKO GRADITEV

5. člen

Občan lahko varčuje:
– z enkratnim dinarskim ali deviznim polgom,
– z rednimi mesečnimi dinarskimi ali deviznimi polgi.

6. člen

Najkrajša varčevalna doba je 13 mesecev. Privarčevani znesek mora biti tako visok, da dobi občan posojilo najmanj 5.000.– din.

7. člen

Občan v času varčevanja ne more dvigati privarčevanih zneskov kot tudi ne obresti, razen če odpove pogodbo o varčevanju.

V primeru odpovedi pogodbe o varčevanju, ki mora biti pismena, izplača banka občanu privarčevani znesek in obresti po obrestni meri, ki velja za hranilne vloge na vpogled.

Občan lahko prekliče odpoved varčevalne pogodbe samo pred izplačilom privarčevanega zneska.

8. člen

Občan lahko sporazumno z banko spremeni pogoje iz varčevalne pogodbe. Za vsako spremembo skleneta občan in banka dodatek k varčevalni pogodbi.

9. člen

Občanu, ki ne plača enega ali več rednih mesečnih polgov, se varčevalna doba podaljša za toliko mesecev, kolikor kasni z rednimi mesečnimi vplačili.

10. člen

V soglasju z banko se lahko pravice iz pogodbe o namenskem varčevanju prenesejo na drugo osebo.

11. člen

Po končani varčevalni dobi vrne banka občanu na njegovo zahtevo privarčevani znesek in obresti v gotovini, oziroma ga nakaže na naslov po njegovem nalogu. Nalog občana mora banka izvršiti v osmih dneh, sicer pripadajo občanu zamudne obresti.

12. člen

Banka obračuna na privarčevani znesek obresti po 8 % letni obrestni meri do dneva izplačila tega zneska.

13. člen

Občan mora skleniti posojilno pogodbo najkasneje v 1 letu od dneva izteka varčevalne dobe, sicer izgubi to pravico.

14. člen

Obrestna mera za posojilo je 12 % letno. Občan vrača posojilo v polletnih anuitetah, preračunanih na mesečne obroke.

15. člen

Po končani varčevalni dobi ima občan pravico do posojila po tabeli A ali B.

TABELA A – Varčevanje z enkratnim dinarskim ali deviznim polgom

Varčevalna doba mesecev	Posojilo, izraženo z odstotkom od privarčevanega zneska brez obresti in doba varčevanja posojila					
	%	let	%	let	%	let
13	100	2	80	3	70	4
24	150	4	100	6	80	8
36	200	6	130	9	100	12
48	250	8	170	12	130	16
60	300	10	200	15	150	20

TABELA B – Varčevanje z rednimi mesečnimi dinarskimi ali deviznimi polgi

Varčevalna doba mesecev	Posojilo, izraženo z odstotkom od privarčevanega zneska brez obresti in doba vračanja posojila					
	%	let	%	let	%	let
13	50	2	40	3	35	4
24	75	4	50	6	40	8
36	100	6	65	9	50	12
48	125	8	85	12	65	16
60	150	10	100	15	75	20

16. člen

Občan lahko dobi posojilo za stanovanjsko graditev tudi tako:

a) da nepreklicno veže dinarska ali devizna sredstva;

b) da veže dinarsko udeležbo,

c) da banki proda konvertibilna devizna sredstva.

a) Nepreklicna vezava dinarskih ali deviznih sredstev:

občan dobi pravico do posojila v višini do 200 % na vezana dinarska ali devizna sredstva pod pogojem, da je imel pri banki ta sredstva najmanj 3 mesece v celotnem znesku. Občan mora vrniti posojilo najkasneje do dne, ko poteče doba vezave, toda najpozneje v 15 letih. V kolikor občan veže pri banki devizna sredstva z namenom, da dobi posojilo le v višini vezanih

sredstev, mu banka odobri posojilo takoj.

Banka obračuna na vezana dinarska ali devizna sredstva obresti po 8 % letni obrestni meri. Obrestna mera za posojilo je 12 % letno.

V kolikor se občan odpove obrestim na vezana sredstva, mu banka za odobreno posojilo zaračuna:

– 6 % obresti letno za posojilo z rokom odplačila do 5 let,

– 6,5 % obresti letno za posojilo z rokom odplačila do 10 let,

– 7 % obresti letno za posojilo z odplačilnim rokom do 15 let.

b) Vezava dinarske udeležbe: občan lahko pri banki veže dinarska sredstva kot udeležbo pri posojilu. Po poteku vezave dobi posojilo:

(nadaljevanje na 21. strani)

Doba vezave udeležbe mesecev	Posojilo, izraženo z odstotkom od privarčevanega zneska brez obresti %
18	100
16	80
13	60

Pri tem načinu vezave mora občan s posojilom in udeležbo pokriti investicijo v celoti.

Po poteku vezave sprost banko vezano udeležbo in jo prenese na poseben račun, iz katerega jo občan porablja na način, ki je predviden za porabo posojila.

Posojilo mora občan vrniti najkasneje v 15 letih. Banka obrestuje vezano udeležbo po 8 % obrestni meri letno. Za posojilo, odobreno z rokom vračila do 10 let, zaračuna banka 11 % obresti letno, za posojilo, odobreno z rokom vračila do 15 let, pa 12 % obresti letno.

c) Posojila na osnovi prodaje konvertibilnih deviznih sredstev:

občan lahko proda banki konvertibilna devizna sredstva v korist tekočih deviznih rezerv za račun Narodne banke z namenom, da pridobi pravico do posojila v višini do 150 % od dinarske protivrednosti prodanih deviznih sredstev. Dinarsko protivrednost od prodanih deviz porablja občan namensko na način, ki je predviden za porabo posojila.

Vračilna doba za posojilo je odvisna od zneska posojila in od kreditne sposobnosti posojiljemalca, vendar ne more biti daljša od 15 let. Za odobreno posojilo zaračunava banka 10 % obresti letno.

III. POSOJILA OBČANOM ZA OSTALE NAMENE

17. člen

Po členu 2. splošnih določil tega pravilnika, daje banka občanom posojila tudi:

- 1 - za nakup, gradnjo ali dograditev poslovnih prostorov,
- 2 - za gradnjo, dograditev ali nakup turističnih objektov,
- 3 - za opremo poslovnih prostorov in turističnih objektov,
- 4 - za gradnjo, dograditev gospodarskih poslopij za kmetijsko dejavnost;
- 5 - za adaptacijo poslovnih prostorov,
- 6 - za nakup kmetijske mehanizacije - občanom, kmetijskim proizvajalcem.

18. člen

Občan pridobi pravico do posojila za ostale namene le na osnovi nepreklicne vezave dinarskih ali deviznih sredstev in na osnovi prodaje konvertibilnih deviznih sredstev.

19. člen

Za namene pod točko 1, 2 in 4 člena 17. tega pravilnika lahko občan pridobi pravico do posojila:

- na osnovi nepreklicne vezave dinarskih ali deviznih sredstev. Občan dobi pravico do posojila v višini do 200 % na vezana dinarska ali devizna sredstva pod pogojem, da je imel pri banki ta sredstva najmanj 3 mesece v celotnem znesku. Višina kredita je lahko največ do 100.000.- din. Najdaljša odplačilna doba je 10 let. Vezana dinarska ali devizna sredstva obrestuje banka po 8 % letni obrestni meri. Za posojilo zaračunava banka 12 % letne obresti.
- s prodajo konvertibilnih deviznih sredstev. Banka daje v tem primeru do 150 % od dinarske protivrednosti prodanih deviznih sredstev, toda največ do 100.000.- din. Najdaljša odplačilna doba je 10 let, obrestna mera za posojilo je 10 % letno. Dinarska protivrednost od prodanih deviz porablja občan namensko na način, ki je predviden za porabo posojila.

20. člen

Za adaptacijo poslovnih prostorov lahko dobi občan posojilo le na osnovi prodaje konvertibilnih deviznih sredstev. Banka daje do 150 % posojila od dinarske protivrednosti prodanih deviznih sredstev, vendar največ do 50.000.- din z rokom vračila do 5 let in po 12 % letni obrestni meri.

21. člen

Za namene pod točko 3 in 6 člena 17. tega pravilnika lahko občan pridobi pravico do posojila:

- na osnovi nepreklicne vezave dinarskih ali deviznih sredstev lahko dobi občan do 200 % posojila na vezana sred-

va, vendar največ do 100.000.- din. Rok vračila posojila ne more biti daljši od 5 let. Vezana sredstva obrestuje banka po 8 % letni obrestni meri. Za posojilo zaračuna 12 % letne obresti.

S prodajo konvertibilnih deviznih sredstev lahko dobi občan do 150 % od vrednosti prodanih deviznih sredstev, toda največ 100.000.- din. Odplačilna doba za kredit ne more biti daljša od 5 let. Obrestna mera za kredit je 12 % letno.

V. SKLENITEV POSOJILNE POGODBE

26. člen

Pred sklenitvijo posojilne pogodbe ugotovi banka kreditno sposobnost posojiljemalca. Kreditno sposobna je tista pravna oseba ali občan, ki nudi zadostno jamstvo, da bo plačala dolg banki.

27. člen

Za zavarovanje posojila mora občan predložiti banki:

- vknjižbo zastavne pravice za obstoječe terjatve na njegovo zemljišče z vsemi zgradbami v korist banke
- zaznambo vrstnega reda na zemljišču, na katerem bo sežidal hišo in stanovanje.

Za posojilo do 20.000.- din z rokom vračila največ do 5 let lahko banka sprejme tudi zavarovanje posojila z menico in poroki.

28. člen

Posojiljemalec je dolžan stanovanje ali stanovanjsko hišo, kupljeno s posojilom, zavarovati za dejansko vrednost in zavarovalno polico vinkulirati v korist banke.

V primerih, ko posojiljemalec ne more za kritje posojila predložiti zemljiškoknjižnega izpiska, sprejme banka tudi zavarovanje posojila z menico in poroki.

Za zavarovanje rednega odplačevanja polletnih anuitet, preračunanih na mesečne obroke, mora občan, ki je v rednem delovnem razmerju, predložiti banki administrativno prepoved, drugi občani pa morajo predložiti pismeno izjavo, da bodo redno odplačevali mesečne obroke.

Pravne osebe morajo predložiti:

- sklep organa upravljanja o najetu posojila,
- pismeno izjavo organa upravljanja o zagotovitvi sredstev za odplačevanje posojila,
- izvleček sklepa sodišča o registraciji s podatki o osebah, ki so pooblaščenice za podpisovanje pogodb,
- zaključni račun za preteklo leto in finančni plan sklada skupne porabe za tekoče leto.

29. člen

Pred sklenitvijo posojilne pogodbe mora posojiljemalec predložiti banki še naslednjo dokumentacijo:

- za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše, kupoprodajno pogodbo,
- za gradnjo stanovanjske hiše, gradbeno dovoljenje, gradbeni načrt s predračunom in zemljiškoknjižni izpisek,
- za prezidavo, prizidavo, temeljito popravilo in obnovo stanovanj in stanovanjskih hiš, gradbeno dovoljenje oziroma potrdilo pristojnega organa, da gradbeno dovoljenje ni potrebno;

- občani, ki so v rednem delovnem razmerju in upokojenci, potrdilo o višini mesečnih osebnih dohodkov;

- občani, ki so kmetijski proizvajalci, zasebni obrtniki ali svobodnih poklicev, potrdilo pristojnega organa o višini dohodka in potrdilo o poravnanih davčnih obveznostih.

VI. PORABA POSOJILA

30. člen

Posojiljemalec lahko prične porabljati posojilo takoj, ko postane posojilna pogodba veljavna. Porabiti ga mora v enem letu.

Rok porabe podaljša banka le v izjemnih primerih na pismeno prošnjo posojiljemalca.

Posojiljemalec prične odplačevati posojilo prvega dne v naslednjem mesecu po porabi posojila.

31. člen

Banka nadzira namensko porabo posojila. Posojiljemalec mora k vsakemu virmanskemu nalogu ali gotovinskemu čeku predložiti izplačilno dokumentacijo.

V času porabe posojila zaračunava banka posojiljemalcu interkalarnе obresti na porabljene zneske. Za interkalarnе obresti velja obrestna mera, ki je dogovorjena za posojilo.

Interkalarnе obresti lahko banka obračuna v breme posojila ali pa jih mora posojiljemalec plačati v osmih dneh od dneva prejema obračuna.

32. člen

Če posojiljemalec proda nepremičnino, ki je obremenjena s posojilom, mora neodplačani del posojila vrniti v celoti.

V Primeru posojiljemalčeve smrti zahteva banka praviloma od dedičev poravnavo vseh obveznosti.

JUGOBANKA
sedež Ljubljana

V Jugoslaviji 4,2 milijona zaposlenih

Po zveznih podatkih je bilo konec lanskega leta v Jugoslaviji zaposlenih 4,170.000 delavcev, od tega 3,44 milijona delavcev v gospodarstvu. Ob izteku leta 1971 je bilo v Jugoslaviji zaposlenih nekaj manj kot 4 milijone delavcev, od tega v gospodarstvu 3,3 milijona.

Po stanju konec lanskega leta je bilo največ zaposlenih v industriji in rudarstvu: 1,64 milijona delavcev. V okviru industrije in rudarstva je največ delavcev zaposlenih v kovinski industriji (320.000 delavcev), tekstilni industriji (263.000), lesni industriji (144.000), živilski industriji (140.000), elektroindustriji (103.000 delavcev) itd.

V kmetijstvu in ribištvu je zaposlenih 245.000 delavcev, v gozdarstvu 70.000, gradbeništvu 356.500, prometu in zvezah 294.000, trgovini in gostinstvu 514.000, obrti 222.000 ter v stanovanjski in komunalni dejavnosti 100.000 delavcev.

Negospodarstvo je ob koncu lanskega leta zaposlovalo nekaj manj kot 728.000 delavcev. Od

tega je odpadlo na kulturno in socialno dejavnost 535.000 delavcev, v družbenih in državnih službah pa je bilo zaposlenih skoraj 193.000 delavcev.

V okviru kulturne in socialne dejavnosti je največ zaposlenih v šolstvu (247.000), zdravstvu (179.000) ter socialnem varstvu (39.000 delavcev). V okviru družbenih in državnih služb odpade največ zaposlenih na upravne organe, in sicer nekaj manj kot 106.000 delavcev. Na področju financ in zavarovalstva je bilo konec lanskega leta zaposlenih nekaj več kot 53.000 delavcev, v družbenih organizacijah skoraj 15.000, v socialnem zavarovanju 14.400, gospodarske zbornice pa so zaposlovale 2300 delavcev.

Lani je prenehalo delovno razmerje vsak mesec približno 20.000 delavcem. Prostih delovnih mest je bilo ne mesec približno 47.000, zasedenih pa je bilo poprečno 36.000 delovnih mest. Ob koncu omenimo še podatek, da je ob izteku lanskega leta 333.500 ljudi iskalo zaposlitev.

Minimalni OD - 45% republiškega povprečja

V procesu usklajevanja republiške zakonodaje z ustavnimi dopolnili je nujno pripraviti tudi nov zakon o minimalnem osebnem dohodu. Predlog takšnega zakona prihaja zdaj v republiško skupščino. Preglejmo njegove določbe.

Delavci v združenem delu naj bi imeli pravico do najnižjega osebnega dohodka, če pride pri delitvi OD do nižjega OD kot ga določa ta zakon, ali pa če TOZD oziroma druga organizacija predhodno nima toliko lastnih sredstev, da bi lahko krila vsaj najnižji osebni dohodek po tem zakonu.

Za najnižji osebni dohodek se šteje 45 % poprečnega, za polni delovni čas preračunanega osebnega dohodka zaposlenih delavcev v republiki v preteklem letu. To pomeni, na primer, za leto 1972 870,75 din – to je 45 % od republiškega povprečja 1935 din. Po sedaj

veljavnem zakonu pa znaša minimalni osebni dohodek 500 din! Toda delavec, ki ni zaposlen poln delovni čas, bo prejel sorazmerno delovnemu času izračunani najnižji osebni dohodek.

Nadalje zagotavlja zakon izplačevanje najnižjega OD seveda tudi za čas letnega dopusta in praznikov, za čas prenehanja dela, za katerega pripada delavcu OD po določbah splošnega akta organizacije ali na podlagi posebnega sklepa organizacije. Sredstva za minimalne OD črpa organizacija iz svojih sredstev; seveda so za te namene zagotovljena organizacijam tudi sredstva sklada skupnih rezerv in drugih.

Omejena pa je doba plačevanja minimalnih osebnih dohodkov. Neprekinjeno se bodo lahko izplačevali največ šest mesecev. Zoper takšno organizacijo pa bo uveden postopek po zakonu o pogojih in postopku za sanacijo OZD.

Jan.
Febr.
Marec April

5 2

15 8

55 16

4 2

4 5

Nesreče pri delu v aprilu 1973

V aprilu 1973 se je prišlo 33 nesreč pri delu in 5 nesreč na poti na delo in iz dela.

Nesreče pri delu so bile v naslednjih oddelkih:

Proizvodnja avtomobilov – 17 primerov, lakirnica 2 primera, mont. dost. in oseb. vozil 4 primeri, karoserija 9 primerov, presernica 1 primer, meh. obdelava 1 primer.

Proizvodnja prikolic – 10 primerov

Skupne službe – 6 primerov

Na poti na delo in z dela

so se poškodovali naslednji delavci: Starič Jože, Cvelbar Jernej, Gregorčič Franc, Gregorčič Peter, Nose Jože.

Vzroki poškodb pa so naslednji: neuporaba zaščitnih sredstev 3 primeri, nepazljivost 10 primerov, nepoučenost 1 primer, neuporaba tehnične zaščite 3 primeri, tehnična pomanjkljivost 6 primerov, nepravilni tehn. postopek 3 primeri, neustrezno delovno sredstvo 3 primeri, vreznina z ostrim robom 4 primeri.

Skupaj: 33 primerov

Pogumno napisana beseda je orožje delovnih ljudi!

Kako z rezervnimi deli

Ne bo odveč, če s skromnimi besedami in številkami prikazemo stanje in seznanimo delovni kolektiv, kako smo poslovali v letu 1972 z rezervnimi deli.

Najprej naj omenimo, da nismo imeli najboljših pogojev za delo, kakor se zahteva za industrijsko organizirano prodajo. Težave so bile glede strokovne zasedbe delovnih mest oziroma pogostne izmenjave delavcev na določenih mestih.

Zaradi pomanjkanja nekaterih rezervnih delov večkrat nismo mogli uresničiti potreb naših prodajal, pogodbenih IMV servisov in uporabnikov kupcev IMV vozil. Kljub temu pa je bil promet z rezervnimi deli sorazmerno uspešen.

Nabava rezervnih delov za centralno skladišče rezervnih delov prihaja iz domače proizvodnje in delno iz uvoza. V letu 1972 je bilo doseženo 3680 prevzemov. — Iz centralnega skladišča rezervnih delov IMV izdajamo rezervne dele lastnim prodajalnam, prodajamo pa pogodbenim servisom in v izvoz. Tako so bili v letu 1972 izdani prodajalnam pri prodajno servisnih centrih IMV po državi rezervni deli v naslednjem številu premikov:

prodajalna Beograd	561 odprem. dokumentov
prodajalna Novi Sad	234 odprem. dokumentov
prodajalna Niš	253 odprem. dokumentov
prodajalna Sarajevo	331 odprem. dokumentov
prodajalna Zadar	225 odprem. dokumentov
SKUPAJ:	1604 odprem. dokumentov

Ob primerjavi rezultatov z letom 1971 ugotavljamo, da znaša povečanje v letu 1972 42,4%. Realizacijo pa so naše prodajalne v odstotkih lani povečale takole:

prodajalna Beograd	41,3 %
prodajalna Novi Sad	67,4 %
prodajalna Niš	96,8 %
prodajalna Sarajevo	23,5 %
prodajalna Zadar	32,2 %

Tudi tu je bilo doseženo povečanje iz leta 1971 na leto 1972 za 52,2%.

Centralno skladišče rezervnih delov je oskrbovalo IMV servise na terenu z rezervnimi deli. Odprema je izvršila preko 10520 odpremnih dokumentov.

Izvoz rezervnih delov je evidentiran na 268 odpremnih

dokumentih. Drobna prodaja (gotovinski promet) končnim koristnikom je znašala 18.260 izdaj. Za vse izdane rezervne dele iz centralnega skladišča rezervnih delov v Novem mestu v letu 1972 je bilo izstavljenih 6.576 faktur.

Na koncu naj še omenimo, da bi bila realizacija lahko večja, če bi imele nekatere naše

prodajalne večjo prodajno površino, da bi lahko imele na zalogi večjo izbiro rezervnih delov, posebno pločevinastih delov, za katere je veliko povpraševanje, ki pa zavzemajo večje skladiščne površine.

Za dosego zgornjega uspeha je bilo vloženo veliko truda s strani vseh, ki so manipulirali z

rezervnimi deli. Da bo delo tudi v letu 1973 potekalo uspešno, je potrebno to delo ustrezno ovrednotiti oziroma uskladiti osebne dohodke delavcev v prodaji rezervnih delov s sorodnimi delovnimi mesti v podjetju.

FRANC ŠMID

Informacije v prihodnosti

Ugotovitev, da sedanji razvoj knjiženja in arhiviranje splošnih, posebno pa tehniških informacij ne zadošča, ni nobena javna tajnost. Razvoj naravoslovnih znanosti ter uporaba tehniških izboljšav povzročata vsem že dokajšnje preglavice. Posebno še tistim, ki bi se sicer lahko z informacijami o izboljšavah praktično okoristili. Čeprav obstajajo napovedovanja, da naj v prihodnjih 10 letih ne pričakujemo fantastičnih izumov, takšnih, ki so pretresali še cela stoletja, pa je za nadaljnji razvoj delovne tehnologije potrebno pravočasno strokovno dopolnjevanje.

Finančne krize zahodnega gospodarstva, planska usmerjenost na vzhodu, vse to povzročata deželam v razvoju težave. V to skupino spada tudi Jugosla-

vija. Dejstvo je, da si oba gospodarska sistema izpopolnjujeta svoj sistem informacij, da pa razviti ne pripomorejo revnim toliko, da bi ti ne siromašili še bolj. Za kaj gre?

Spominske enote, klasične, so še vedno več ali manj reprezentativne knjižnice. Tudi pri nas je tako. Vse to je drago, neekonomično, še bolj pa je zakompliciran sistem iskanja informacije. Bogatejši so razvili, posebno že s III. generacijo, takšno računalniško tehniko, ki jim s svojo mikro spominsko enoto dovoljuje že ozko specializacijo, t.j. še enostavnejše iskanje potrebnih informacij.

Tudi v Jugoslaviji se stari sistem počasi premika na boljše. V okviru Z N se že pripravlja projekt, ki delno že deluje, ka-

ko prenašati samo tiste informacije, ki jih posameznik v družbi potrebuje. Ali se bomo tudi mi kdaj priključili takemu sistemu? Danes, ko je avtomobilska industrija šele iz otroške dobe, ko so izboljšave znane šele z rojstvom modela, pa je potrebno vsaj spremljanje tistega, kar je zunaj zastarelo, pri nas je pa šele informativna novost. Seveda je od tu pa do koristne uporabe še dolga pot. Verjetno je, da bomo tudi pri nas, a le pod drugačnimi tržnimi pogoji, potrebovali spremeno stanje na področju prenosa in arhiviranja tehniške informativnosti. Ali bo res potrebna manjša elektronska spominska enota? Odgovor je znan.

JOŽE ROZMAN

Za delavski praznik pri Miklavžu na Gorjancih

»Katrca«: nov proizvodni program osebnih vozil

Da smo se na tem avtomobilskem salonu lahko predstavili z novim tipom osebnega avtomobila, v celoti izdelanim v naši tovarni, je bila potrebna dolga pot. Res je, da imamo bogate izkušnje pri proizvodnji Austinov, vendar ima vsako vozilo svoje specifičnosti, zahteve in pripomočke, ki niti pri posameznih tipih ene tovarne niso enaki, kaj šele popolnoma druge. Če upoštevamo še to, da po sedaj veljavnih predpisih jugoslovanske tovarne avtomobilov organizirajo le popolno montažo vozil, ki ji na zahodu pravijo CKD in ki pomeni popolno razstavljenost vozila na osnovne sestavne elemente, je obseg vloženega dela toliko večji.

Na letošnjem beograjskem salonu avtomobilov se je naša tovarna predstavila z novim proizvodnim programom osebnih vozil v kooperaciji s francoskim partnerjem Renaultom. Poleg celotnega programa te tovarne je bilo razstavljeno tudi vozilo tipa R-4L, popularna Katrca, ki je že bila izdelana v Novem mestu.

To je vozilo s petimi vrati in 845 kubičnim motorjem, ki s svojimi 27 konjskimi močmi dosega hitrost 110 km/h. Vozilo ima motor spredaj ter pogon na sprednja kolesa. Je zelo ekonomično ter primerno tako za mestno vožnjo kot tudi za daljša potovanja.

Ko je v začetku letošnjega leta na delu linije izdelave osebnih vozil še potekala montaža Austina, so na drugem delu, to je v karosernici, ekipe francoskih in IMV strokovnjakov že pripravljale izdelavo Katrce. Tako je v pičlem mesecu bila pripravljena linija s kapaciteto 24 vozil v osmih urah ter tudi že izdelana prva karoserija kot prototip. Ta karoserija je nato postopoma prehajala od lakirnice do montaže ter od enega delovnega mesta na drugo. Ta delovna mesta so se sproti urejevala in opremljala za uspešno montažo.

Tako je bila prva Katrca v prvi polovici februarja dokončana in preizkušena. Nato je

stekla proizvodnja na celotni liniji s tem, da se je število zmontiranih vozil iz dneva v dan povečevalo. Skladno s tem so stalno potekale tudi razne spremembe in izboljšave, ki omogočajo hitrejšo in enostavnejše delo ter večjo produktivnost.

Vsklajevanje francoske tehnologije izdelave z našimi specifičnimi pogoji dela, navadami in izkušnjami je rodilo plodne sadove, saj je le malokatera avtomobilska tovarna na svetu sposobna v tako kratkem času popolnoma osvojiti nov proizvodni program kot je to dokazala IMV.